

Notater

Mot et nytt system for undersøkelser av levekår Innstilling fra en prosjektgruppe

**MOT ET NYTT SYSTEM FOR
UNDERSØKELSER AV LEVEKÅR**

Innstilling fra en prosjektgruppe

INNHold

SAMMENDRAG	4
1. Bakgrunn	6
2. Hvilke formål skal undersøkelsene av levekår dekke	7
2.1. Indikatorinformasjon	7
2.2. Tverrgående temainformasjon	9
2.3. Forløpsinformasjon	10
3. Hovedtrekk ved opplegget	11
4. Vurdering av det nye undersøkelsessystemet: Muligheter og begrensninger	12
5. Organisering. Brukerkontakt	14
6. Innsamlings- og driftskostnader	15
6.1. Innsamlingskostnader	15
6.2. Driftskostnader	17
7. Etablering av husholdninger for inntekts- og formuesundersøkelsen	18
8. Bruk av registre i undersøkelsene av levekår	21
8.1. Innledning	21
8.2. Utvidede analysemuligheter	21
8.3. Reduksjon i intervjuetid	22
8.4. Kvalitetskontroll	22
8.5. Reduksjon av utvalgsvariansen	22
8.6. Identifikasjon og korreksjon for frafall	23
8.7. Målefeil	23
8.8. Analyse av dobbelt paneldata	23
9. Formålet med panelundersøkelsen	25
9.1. Generelt om formålet	25
9.2. Hovedelementene i panelundersøkelsen	25
10. Innhold i panelundersøkelsen	26
10.1. Innledning	26

10.2. Register- og intervjuopplysninger i panelundersøkelsen	27
11. Panel- og utvalgsplan	35
11.1. Panelplan	35
11.2. Utvalgsplan	35
11.3. Frafall	36
11.4. Tiltak for å motivere til deltaking i panelundersøkelsen	36
12. Generelt om formålet med tverrsnittsundersøkelsen	37
13. Hovedtrekk ved opplegget av tverrsnittsundersøkelsen	37
14. Forholdet mellom tverrsnittsundersøkelsen og eksisterende undersøkelser	39
14.1. Levekårsundersøkelsen	39
14.2. Helseundersøkelsen	39
14.3. Tidsnyttingsundersøkelsen	40
14.4. Arbeidslivsundersøkelsen	41
14.5. Boforholdsundersøkelsen	42
15. ECHP	42
VEDLEGG	
1. Registeropplysninger	45
2. Ulike tiltak for å motivere til deltaking i panelundersøkelser	51
3. Oversikt over innholdet i en del utvalgsundersøkelser	53
4. Dekning av ECHP95-spørsmål i panelundersøkelsen	56
Rapportvedlegg	62

SAMMENDRAG

- De nåværende levekårs-, helse-, arbeidslivs- og tidsnyttingsundersøkelser erstattes av to årlige undersøkelser, som også skal dekke deler av EU's Household Panel Survey (ECHP). En panelundersøkelse med et utvalg av 5 000 personer som skal gi forløpsinformasjon med vekt på inntekt, utdanning, arbeidsmarked, bolig og familie, og en tverrsnittsundersøkelse med et utvalg av 5 000 personer. Tverrsnittsundersøkelsen skal sett over tid gi informasjon om alle levekårsområder. De temaene som tas opp i den enkelte undersøkelse vil variere fra år til år. Sammensetningen av temaer i den enkelte undersøkelse bør planlegges slik at det etableres tidsserier med en hyppighet tilpasset etterspørslen etter det enkelte tema, og slik at de mest etterspurte muligheter for analyser på tvers av temaer blir ivaretatt. Tverrsnittsundersøkelsen bør inneholde en kjerne av spørsmål som er faste.

- Det legges vekt på å bruke relevante registeropplysninger så langt som mulig. Ikke minst i panelundersøkelsen vil registeropplysninger være sentrale. De vil redusere oppgavebyrden, gi bedre kvalitet på en rekke forløpsopplysninger, gi bedre muligheter for å korrigere for frafallsskjevhet. Dessuten vil kombinasjonen av register- og intervjuopplysninger kunne brukes i analyser av kvalitet for å forbedre både registerdata og data fra utvalgsundersøkelsen. Vi er usikre på kvaliteten av enkelte registre og har beskjeden erfaring med bruk av registre i samspill med intervjuopplysninger. En må derfor regne med en innkjøringsperiode der en satser på å vinne slike erfaringer og der en må regne med å justere opplegget. Vi er også avhengig av framdriften i registerprogrammet. Av disse grunner mener vi at det særlig i en startfase bør være en viss overlapping mellom register- og intervjuopplysninger.

- De årlige panel- og tverrsnittsundersøkelsene vil etablere 10 000 husholdninger årlig for inntekts- og formuesundersøkelsen. For inntektsåret 1996 vil det imidlertid bare bli etablert 5 000 husholdninger. Vi foreslår at det i tillegg vurderes å bruke omnibusundersøkelsen og evt. arbeidskraftundersøkelsen til etablering av husholdninger for inntekts- og formuesundersøkelsen 1996. Arbeidskraftundersøkelsen bør bli en viktig kilde for etableringer av husholdninger. Det vil gi mer detaljert statistikk for inntekt og formue, og ikke minst vil det være viktig ved etablering av et husholdningsregister. På sikt vil etablering av et boligregister med husholdningsopplysninger kunne bety svært mye for statistikk og analyse av levekårs- og fordelingsproblemstillinger.

- En panelundersøkelse med et utvalg på 5 000 personer i alderen 16 år og over bør starte opp tidlig i 1996. Den vil bli gjennomført som en telefonundersøkelse blant personer 16-79 (74) med en intervjuetid som ikke må overstige 30 minutter.

Den første undersøkelsen i 1996 vil imidlertid få noe lenger intervjuetid og bli gjennomført som besøksintervju. Det er bl.a. viktig å få kartlagt utgangssituasjonen forholdsvis grundig. Utvalget på 5000 personer (med supplering av unge og innvandrede) følges opp hvert år på begynnelsen av året. Registere blir svært sentrale for å skaffe forløpsopplysninger om utdanning, arbeidsmarked, inntekt, trygder og demografi. Forløpsopplysninger fra boligmarkedet vil en skaffe gjennom intervju inntil det eventuelt blir etablert et boligregister. Prosjektgruppen har utarbeidet et detaljert forslag til innhold i panelundersøkelsens årlige intervju.

Vi har forholdsvis lite erfaring med frafallsutviklingen i slike longitudinelle undersøkelser. Det forskningsmessig ideelle panelopplegget vil være å følge et utvalg over hele livsløpet. Vi vet ikke om dette er mulig. Vi har imidlertid valgt ikke å legge opp til rotasjon av utvalget fra starten av. Planen er altså foreløpig å følge opp det trukne utvalg av personer så langt det er mulig uten at frafallet blir for høyt. Vi ser det derfor også som viktig å satse på en rekke forskjellige motiverende tiltak, og det er viktig at frafallsutviklingen følges nøye og at de ulike tiltakene evalueres.

- Vi foreslår en årlig tverrsnittsundersøkelse med et utvalg av 5 000 personer 16 år og over. SSB finansierer en intervjuetid på 30 minutter, mens det åpnes for ekstern finansiering av opp til 30 minutters intervjuetid. Undersøkelsen gjennomføres som besøksintervju og gjennomføres normalt om høsten. Den startes opp i 1997 fordi oppstartingen av panelundersøkelsen vil kreve det meste av ressursene i 1996. Prosjektgruppen har kommet noe kortere i planleggingen av innholdet i tverrsnittsundersøkelsen enn opprinnelig tenkt, men har pekt på en del retningslinjer for planleggingen.

- Innsamlingskostnadene for en panel- og en tverrsnittsundersøkelse, hver med 30 minutters intervjuetid vil bli om lag 450 000 kroner høyere enn dagens system. Med ekstern finansiering av 20-25 minutters intervjuetid i tverrsnittsundersøkelsen, og forutsatt at man eksternt dekker en forholdsmessig andel av de faste kostnader, vil de interne innsamlingskostnadene bli om lag som med dagens system. Innenfor disse rammer vil en få om lag samme dekning av de ulike tidsseriene som dagens system gir, en vil få vesentlig bedre forløpsopplysninger, delvis dekning av ECHP og noe redusert behov for undersøkelser av spesielle gruppers levekår. Det nye systemet vil muligens bli noe dårligere når det gjelder tverrgående informasjon, selv om det ikke er noe i opplegget som hindrer at en får tverrgående informasjon som er prioritert. Enkelte spesielle trekk ved dagens undersøkelser kan en også bli nødt til å måtte gi avkall på uten ekstra ressurser, f.eks. innsamling av helseopplysninger for hele husholdningen.

Vi har anslått det årlige behovet for ressurser til driften av undersøkelsene til i underkant av 3 årsverk, fordelt på om lag 2 årsverk på fagseksjonen, 1/2 årsverk på EDB-seksjonen og i underkant av 1/2 årsverk på intervju-seksjonen. Vi anbefaler at det i tillegg settes i gang metodearbeid i et samarbeid mellom

Seksjon for metoder og standarder, Forskningsavdelingen og Seksjon for intervjuundersøkelser, spesielt rettet mot kombinasjonen av register- og intervjuopplysninger i panel. Vi mener at de samordnede undersøkelser av levekår bør kunne være sentrale for å fremme utviklingen av både analysemodeller og statistiske metoder.

- Behovet for å skaffe data som er sammenlignbare med ECHP er én viktig begrunnelse for panelundersøkelsen. Vi anslår at panelundersøkelsen med tilkoblede registeropplysninger vil kunne dekke bort imot 50 prosent av ECHP. Det er best dekning for områder som er åpenbart viktige i bruken av ECHP, det gjelder bl.a. inntekter og arbeidsmarked. De temaer som er dårlig dekket er mindre viktige i forløpsanalyser og vil kunne dekkes i tverrsnittsundersøkelsen.

- Det er avgjørende for å få til den samordning som er en viktig grunn for omleggingen av undersøkelsene av levekår at én seksjon får ansvaret for de samordnede undersøkelser av levekår. Vi ser det også som en fordel om denne undersøkelsen og Folke- og boligtellingslegges til samme seksjon. Det er betydelig slektskap, dels i de problemstillinger det er viktig å få belyst i publiseringen, og ikke minst i bruken av registre i de to statistikkene.

1. Bakgrunn

I januar 1994 ble det nedsatt en arbeidsgruppe for samordning av levekårsrelatert statistikk. Bakgrunnen var etableringen av ECHP og et ønske om samordning mellom denne og andre undersøkelser, som levekårsundersøkelsene, inntektsundersøkelsene, helseundersøkelser o.l.

I innstillingen 1. juni 1994 fra arbeidsgruppen for samordning av levekårsrelatert statistikk oppsummeres forslaget om en temaroterende utvalgsundersøkelse slik:

"Som alternativ til dagens praksis med mange separate utvalgsundersøkelser, foreslås én løpende temaroterende utvalgsundersøkelse på minst 10 000 personer i alderen 16 år og over, der halvparten er panel. For å redusere oppgavebelastningen på intervjuobjektene, bør det tas sikte på å benytte relevante registerdata som har tilfredsstillende kvalitet. Arbeidsgruppa foreslår at Personregnskapet/Inntektsregistret skal utgjøre en viktig grunnpilar for den temaroterende undersøkelsen. Fra registrene oppnås dermed sentrale forløpsdata som kan suppleres med intervjudata for de forskjellige levekårstemaene over tid. Dette betyr at noen temaer kan, om ønskelig, gjentas hyppig mens andre kan gjentas sjeldnere."

Videre foreslo arbeidsgruppen "...at Avdeling for personstatistikk og Avdeling for samordning og utvikling i fellesskap oppnevner en prosjektgruppe som skal ha

ansvar for å utforme et mer detaljert opplegg for en temaroterende utvalgsundersøkelse."

Det ble opprettet en prosjektgruppe med Arne Andersen (leder), Jørn Leipart, Ib Thomsen og Rolf Aaberge som medlemmer. Ingrid Melby, seksjon 420, fungerte som sekretær for gruppen fram til 31.12.1994 (da arbeidet med delinnstillingen ble avsluttet).

Det er ikke laget noe eget mandat for prosjektgruppen, men i Retningslinjer for arbeidet med virksomhetsplanen sies det at "Det skal utformes et konkret opplegg for en temaroterende undersøkelse slik den er skissert i innstilling om samordning av levekårsrelatert statistikk."

2. Hvilke formål skal undersøkelsene av levekår dekke?

De nye undersøkelsene er tenkt å erstatte de nåværende levekårs-, helse-, arbeidslivs-, boforholds- og tidsnyttingsundersøkelsene. Dessuten har undersøkelsen som siktemål å få til størst mulig overlapping med ECHP. Målet er at de temaer som blir dekket av de nåværende undersøkelser dekkes på en mer effektiv og bedre måte.

2.1. Indikatorinformasjon

Det viktigste formålet med disse undersøkelsene har vært å skaffe det en kan kalle indikatorinformasjon. Det er stor etterspørsel etter informasjon om enkelttemaer - kronisk sykdom, boligstandard, fysisk arbeidsmiljø - om omfanget av et fenomen, hvordan det utvikler seg, hvordan det fordeler seg i befolkningen. Vi skal skille mellom noen hovedtyper av indikatorinformasjon.

- For hele befolkningen: nivå, samlet ulikhet, utvikling i nivå og ulikhet.
- For viktige befolkningsgrupper: nivå, ulikhet innen gruppen, utvikling i nivå og ulikhet

Av disse er utvikling i nivå for hele befolkningen og for viktige befolkningsgrupper viktigst. Forskjeller i nivå mellom befolkningsgrupper og utviklingen i slike forskjeller er også svært viktig. For enkelte tema vil også samlet ulikhet og utvikling i denne være viktig. Ulikhet innen viktige befolkningsgrupper og utviklingen i slik ulikhet kan i enkelte tilfeller være viktig. Generelt vil det stille store krav til undersøkelsen å skaffe slik informasjon.

For å tilfredsstille etterspørselen etter indikatorinformasjon bør undersøkelses-systemet tilfredsstille visse krav.

- Undersøkelsesopplegget må være fleksibelt mht. hvor hyppig en skal få informasjon om ulike temaer. Med dagens system samler en f.eks. inn informa-

sjon om helse hvert 10. år. Dette kan være tilstrekkelig hyppighet for en del fenomener, kanskje for hyppig for enkelte, mens det for andre fenomener vil være for sjelden. Det nåværende systemet har i praksis vist seg i liten grad å åpne for differensiering. Ved differensiering av hyppigheten bør en naturligvis vurdere behovet for tverrgående informasjon, dvs. informasjon om sammenhenger mellom variable. Når en registrerer variable med ulik hyppighet må en derfor vurdere hvor viktig det er å kunne se variablene i sammenheng på individnivå.

- Undersøkelsesopplegget skal være fleksibelt når det gjelder muligheten for å dele utvalget opp og stille spørsmål om enkelttemaer bare til deler av utvalget. Denne muligheten blir så godt som ikke utnyttet i dag. Det har til nå vært gode grunner for ikke å gjøre det, fordi administrering av flere papirskjemaer er forholdsvis komplisert. Den nye CAI-teknologien åpner imidlertid for større fleksibilitet, fordi en slipper å administrere flere ulike papirversjoner av skjemaet. Tilordning av svarpersoner til ulike skjemaversjoner vil også bli enklere.

I dag vurderer en utvalgsstørrelsen for den enkelte undersøkelse, og samtlige spørsmål i intervjuet stilles til "alle". Etter innføringen av CAI-teknologien bør en vurdere utvalgsstørrelse for de enkelte temaer eller til og med enkeltspørsmål. I denne vurdering må en ta hensyn til både hvor sikker informasjonen bør være når det gjelder indikatorinformasjon og når det gjelder tverrgående informasjon (sammenhenger). For enkelte typer informasjon kan det være behov for større utvalg enn utvalget for et enkelt års undersøkelse. En må da stille spørsmålene i to årganger av undersøkelsen. Om dette i praksis vil føre til en mer effektiv datainnhenting gjenstår å se. Til forskjell fra dagens situasjon bør imidlertid slike vurderinger av nødvendig utvalgsstørrelse foretas.

- Undersøkelsesopplegget bør være fleksibelt mht. vektlegging av temaer. Vekten på tidsserieinformasjon innebærer at det er nødvendig med en ganske høy grad av stabilitet i de temaer som belyses og i målemetodene. Det kan innebære en fare for at undersøkelsesopplegget blir for stivt.

Det vil være behov for over et lengre tidsrom å ha en viss fleksibilitet i de faste temaene som inngår i opplegget. Både på grunn av strukturelle endringer i samfunnet og på grunn av endringer i verdier og holdninger vil det være behov for en viss utskiftning av temaer, noen temaer bli mindre aktuelle, mens andre blir mer aktuelle og krever større omfang og detaljeringsgrad i skjemaet.

Det bør gis plass for spørsmål om "aktuelle temaer". Dette kan f.eks. være en mulighet for at departementer og andre kan få dekket spesielle behov gjennom finansiering av deler av undersøkelsesopplegget. I diskusjonen av dette må en trekke inn omnibus. I den samordnede utvalgsundersøkelsen bør eksternt finansierte spørsmål først og fremst ha relevans i forhold til hele opplegget, og kanskje også dekke temaer av et visst omfang.

- Undersøkelsen skal dekke et bredt temaområde. Hovedtemaer som økonomi, sysselsetting og arbeidsmiljø, boforhold, utdanning, flytting, helse, tidsnyttning og fritidsaktiviteter, familieforhold og sosial deltaking, vold og trygghet, og bruk av offentlige tjenester bør dekkes.

2.2. Tverrgående temainformasjon.

Det er minst to ulike typer av formål informasjon som går på tvers av temaer skal dekke.

- Det første er å gi et helhetsbilde av et bredt felt som dekker flere temaer. Eksempler på dette er levekår og de fleste levekårskomponenter, slik som boforhold, helse osv. Dette formålet forutsetter strengt tatt ikke at en har informasjon om de ulike temaer for det samme individ, men er egentlig av typen indikatorinformasjon. Det er i prinsippet mulig å danne et helhetsbilde ved å bruke informasjon fra ulike kilder forutsatt at disse er godt samordnet, med sammenlignbare grupperingsvariable og med omtrent samme tidspunkt for datainnhenting.

Det nåværende systemet gir forholdsvis begrensede muligheter for å gi et helhetsbilde av levekår for utsatte grupper og utviklingen i for disse. Det forholdsvis store antall eksternt finansierte tilleggsundersøkelser til levekårsundersøkelsene for å kartlegge levekårene for små grupper viser at det er etterspørsel etter slik informasjon.

- Det andre er informasjon om sammenhengen mellom ulike temaer eller variable på individ-/husholdningsnivå. Korrelasjonsanalyser er gjerne første trinn i forsøk på å komme på sporet av årsakssammenhenger. Forsøkene på sammenfattende analyser av levekår vil også kreve informasjon om mange temaer på individnivå.

I statistikkpublikasjoner vil de fleste tabeller gi opplysninger om utviklingen i enkeltvariable og om fordelingen av enkeltvariable etter diverse bakgrunnsvariable (dvs grupperinger av befolkningsgrupper). Mulighetene for å kunne se sammenhenger mellom ulike temaer vil i de fleste tilfeller være viktigst i analyseprosjekter. Det er også en ganske utbredt forestilling at slike "strukturelle" sammenhenger er mer stabile enn de enkelte variablene som inngår i sammenhengen. Der det er tilfellet betyr det at slike sammenhenger kan registreres med lengre periodisitet.

Å ivareta behovet for tverrgående analyser vil bli et av de vanskeligste områder i planleggingen av de nye utvalgsundersøkelser. Det antallet temaer som skal dekkes er såpass stort at det vil være nødvendig å splitte det opp over tid.

Oppsplittingen må imidlertid skje på en slik måte at mulighetene for å foreta analyser på tvers av temaer blir best mulig ivaretatt.

En bør derfor skaffe en oversikt over hvilke temaer det er særlig behov for å kunne analysere i sammenheng og vurdere hvor hyppig det er behov for å registrere slike sammenhenger. På grunnlag av en slik oversikt kan en forsøke å samle temaene i moduler slik at moduler det er størst behov for å se i sammenheng inngår i samme undersøkelse.

2.3. Forløpsinformasjon

Etterspørslen etter forløpsinformasjon har vært dårlig dekket i det system vi har hatt til nå. Enkelte undersøkelser har hatt panel. Disse har imidlertid til dels vært små, og for f.eks. levekårsundersøkelsen har det vært ganske langt (4 år) mellom observasjonstidspunktene. En har altså mer fått sjeldne øyeblikksbilder, enn opplysninger om forløp. Ikke minst ECHP-undersøkelsen har aktualisert behovet for bedre forløpsinformasjon.

Noen områder er det særlig viktig å få forløpsinformasjon om. Det gjelder arbeidsmarked, økonomi, familie og husholdning, bolig/bosted, utdanning og langvarige stønader.

I prinsippet vil det være interesse for å få forløpsinformasjon over hele livsløpet. I praksis vil det bli en stor utfordring å finne en riktig balanse mellom dette formålet og å sikre statistisk informasjon av høy kvalitet. Det vil særlig være viktig å sikre at en panelundersøkelse på ethvert tidspunkt har gode tverrsnittsegenskaper og at frafallet ligger på et akseptabelt nivå. Et viktig spørsmål i denne sammenheng er hvilke virkemidler en har for å motivere personer til fortsatt deltaking i en slik undersøkelse.

I denne sammenheng spiller registerinformasjon en helt sentral rolle. For det første vil den kunne bidra til å holde oppgavebelastningen nede. For det andre vil de fleste registre antakelig være den beste kilden til forløpsinformasjon på sine områder. For det tredje vil registerinformasjon om frafallet i intervjuundersøkelsen bedre mulighetene for å rette opp skjevheter på grunn av frafall. Endelig vil muligheten for å sammenholde informasjon fra registre og intervju gi muligheter for å bedre kvaliteten av informasjon (se også kap 8).

Vi må vurdere å utnytte den gjentatte intervjuing i panelundersøkelsen til å spre innsamling av retrospektive opplysninger og opplysninger om mer stabile forhold på de ulike årene. En kunne f.eks. ett år intervju om sosial bakgrunn (foreldres yrke m.v.), et annet år om helsetilstand. Målsettingen må være å se all informasjon innsamlet i de ulike år som en helhet.

3. Hovedtrekk ved opplegget

Følgende intervjuundersøkelser foreslås integrert i det nye opplegget: levekårsundersøkelsen, helseundersøkelsen, arbeidslivsundersøkelsen og tidsnyttingsundersøkelsen og én til to eksternt finansierte undersøkelser- boforholdsundersøkelsen og muligens kulturbruksundersøkelsen. Det nye opplegget vil også skaffe opplysninger om husholdnings sammensetning til inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger.

Arbeidskraftundersøkelsen og forbruksundersøkelsen vil ikke bli integrert i dette opplegget. Det bør imidlertid skje en samordning med disse to undersøkelsene ved planlegging av innhold og utforming av spørsmål i det nye opplegget.

Forslaget går ut på at det gjennomføres to utvalgsundersøkelser hvert år, en panelundersøkelse tidlig på året, og en tverrsnittsundersøkelse på høsten (for enkelte temaer vil det bli annen innsamlingsperiode, f.eks. vil innsamlingen av tidsnyttingsopplysninger bli spredt jevnt over hele året). I forbindelse med begge er det viktig at registeropplysninger utnyttes best mulig. Tverrsnittsundersøkelsen vil vanligvis ikke ha noe panel, men i særlige tilfeller kan det vurderes.

Panelundersøkelsen vil etter forslaget ha et bruttoutvalg av vel 5000 personer i alderen 16 år og over, men ikke med intervjuing av de eldste (over 74/79 år). Alle personer i utvalget følges via registre, og alle i utvalget vil en i utgangspunkt forsøke å intervjuer hvert år. Intervjutiden bør begrenses til 30 minutter og en bør basere seg på telefonintervju. Ved oppstartning av panelundersøkelsen i 1996 vil intervjutiden imidlertid bli noe lenger, fordi en må kartlegge utgangssituasjonen til alle personer i utvalget, f.eks. deres nåværende bolig- og arbeidssituasjon. Det betyr også at undersøkelsen i 1996 vil måtte gjennomføres som et besøksintervju.

Bruk av registeropplysninger i panelundersøkelsen er sentralt, ikke minst for å skaffe opplysninger om forløp av ulike karrierer. Det gjelder demografiske karrierer (endringer i sivilstatus, barn, flyttinger, inn- og utvandring), karrierer innen utdanningssystemet, arbeidsmarkedet, herunder arbeidsledighet, trygdesystemet og endringer i inntekt. Intervjuet vil i tillegg gi opplysninger om boligkarrierer. Panelundersøkelsen er også tenkt å dekke en del av databehovet til ECHP.

Tverrsnittsundersøkelsen planlegges med et utvalg av 5000 personer 16 år og over. Undersøkelsen skal foregå ved besøksintervju med en intervjutid opp til 1 time, hvorav SSB finansierer 30 minutter. Prosjektgruppen vil ikke komme med så konkrete forslag til innhold i tverrsnittsundersøkelsen som for panelundersøkelsen. Det vil her være særlig viktig å trekke inn brukerne. Det bør åpnes for at eksterne brukere kan komme inn med finansiering av deler av tverrsnittsundersøkelsen.

Tverrsnittsundersøkelsen skal sammen med panelundersøkelsen i første rekke dekke et behov for tidsserier. I tillegg skal den gi et visst rom for "aktuelle temaer" som ikke nødvendigvis skal gjentas senere. Tverrsnittsundersøkelsen skal også inneholde en liten kjerne av opplysninger som gjentas hver gang. Intervjuopplysningene suppleres med opplysninger fra register (inntekt, trygder og stønader, utdanning, arbeidsmarked og demografi).

Vi tenker oss at det området tverrsnittsundersøkelsene skal gi tidsserieopplysninger om på aggregert nivå, deles opp i et relativt stort antall temaer eller moduler. Modulene tenkes gjentatt med varierende periodisitet, avhengig av hvor ofte det er behov for å oppdatere opplysningene, og utvalgsstørrelsen for de enkelte modulene vurderes ut fra hvor sikker informasjon det er behov for. En utfordring blir det å kombinere de ulike modulene slik at behovene for tverrgående analyser blir best mulig ivaretatt.

4. Vurdering av det nye undersøkelsessystemet: Muligheter og begrensninger

Sammenlignet med det nåværende undersøkelsessystem vil det nye systemet på en rekke områder bety muligheter for forbedringer av statistikken:

- En enklere og mer samordnet utnyttelse av registerinformasjon i forbindelse med intervjuundersøkelser. Registerinformasjon vil redusere oppgavebyrden. En bedre utnyttelse av registre i forbindelse med intervjuundersøkelser vil også bedre kvaliteten på statistikken, det gjelder både registerstatistikken og statistikk på grunnlag av utvalgsundersøkelser.
- Panelundersøkelsens intervju med tilknyttede registeropplysninger vil vesentlig bedre mulighetene for å gi forløpsinformasjon, herunder skaffe en del av den informasjon som innhentes gjennom ECHP.
- Panelundersøkelsen vil, i tillegg til å gi forløpsinformasjon, være en viktig kilde til tverrsnittsinformasjon på de områder den dekker, f.eks. boligforhold og arbeid/arbeidsforhold. Paneldesignen vil dessuten, forutsatt at frafallet holdes på et lavt nivå, gi mer presise estimater for endringer.
- Mulighetene for samordning av statistikken som de ulike temaundersøkelsene dekker vil bli bedre. Det gjelder både prioritering av vektlegging av de ulike temaer, standardisering av definisjoner og spørsmålsformuleringer og standardisering av målemetoder. Vi ser det som svært viktig for slik samordning at undersøkelsene plasseres i én seksjon som får ansvar for alle deler av undersøkelsen.
- Det nye undersøkelsessystemet vil gi muligheter for større fleksibilitet i innsamling av informasjon om ulike temaer. Det gjelder såvel fleksibilitet mht

hvor hyppig en trenger informasjon, som hvor sikker informasjon som er nødvendig.

- Inntekts- og formuesundersøkelsen vil få opplysninger om husholdningssammensetning for et vesentlig større utvalg enn i dag.

- For opplysninger som samles inn hvert år vil det nye undersøkelsessystemet gi mulighet for å gi opplysninger for små utsatte grupper gjennom sammenslåing av utvalgene for flere år. Over tid vil dette gi muligheter for å følge utviklingen også for en del små grupper. Den nye utvalgsplanen gjør det mulig å gi tall for enkeltfylker. Ved å slå sammen utvalgene for flere år vil en kunne gi rimelig sikre tall også for små fylker. Muligheten for å kartlegge små grupper og for å følge utviklingen i slike er en vesentlig svakhet i dagens system. Det har vært løst ved å gjennomføre spesielle undersøkelser av disse gruppene, f.eks. er det gjennomført en rekke tilleggsundersøkelser til levekårsundersøkelsene. Til nå har det imidlertid ikke blitt gjennomført flere undersøkelser for noen av gruppene, slik at det har blitt mulig å belyse utviklingen.

Vi skal peke på enkelte trekk ved det nye undersøkelsessystemet som kan gjøre det vanskeligere å dekke visse statistikkbehov.

Den grunnleggende årsak til at det kan være visse statistikkbehov det kan bli noe vanskeligere å dekke, er at det brede felt som undersøkelsene spenner over, dekkes ved at de årlige undersøkelser tar opp enkelttemaer slik at hele feltet først over tid blir dekket. Hele feltet deles opp i moduler og undersøkelsen for det enkelte år dekker bare et lite utvalg av moduler. Dette fører til at:

- En må ta stilling til hvilke typer tverrgående informasjon som er særlig viktig. Hvilke moduler bør inngå i samme tverrsnittsundersøkelse slik at en har opplysninger om disse modulene for samme individ?

- En får ikke for det enkelte år et helhetsbilde av befolkningens levekår slik levekårsundersøkelsen gir (for enkelte år). En får dermed ikke en referanse for det enkelte år som undersøkelser av spesielle grupper kan sammenlignes med.

- En oppdeling i moduler vil heller ikke gi levekårsundersøkelsens mulighet for sammenfattende analyser av levekår på individnivå.

De nye utvalgsundersøkelsene gir likevel visse muligheter for å analysere sammenheng og helhet. Panelundersøkelsen vil spenne over et betydelig antall temaer, og vil dermed kunne gi et grovt helhetshilde for det enkelte individ. En kjerne av faste opplysninger i tverrsnittsundersøkelsene vil også bidra til dette. Riktig "komponering" av modulene i den enkelte tverrsnittsundersøkelse vil også være viktig.

Hvis det skulle vise seg at etterspørslen etter levekårsundersøkelsens helhetsbilde er stor og ikke vil bli tilfredsstillt i det nye systemet er det i prinsippet mulighet for å gjennomføre en tradisjonell levekårsundersøkelse som en av tverrsnittsundersøkelsene.

5. Organisering. Brukerkontakt

I innstillingen fra arbeidsgruppen for samordning av levekårsrelatert statistikk (1.juni 1994) ble det foreslått en organisasjonsmessig samordning av de berørte statistikkområdene. Det ble pekt på at dette vil lette gjennomføringen av samordningen og bedre kunne sikre en faglig tilfredsstillende dekning av de enkelte levekårstemaene i en framtidig samordnet levekårsundersøkelse.

Vi vil også føye til at at den sterke satsingen på registre som kilder for det nye undersøkelsessystemet nødvendiggjør organisatoriske tiltak for å lykkes, ikke minst fordi erfaringene med å utnytte registerinformasjon som paneldata er mangelfulle. En egen seksjon med ansvar for de samordnede levekårsundersøkelser vil kunne fungere som pådriver i bruken og utviklingen av de aktuelle registrene med spesiell vekt på samordningsaspektet.

Vi støtter det tidligere forslaget om å la den nye seksjonen ha faglig ansvar for følgende undersøkelser:

- De samordnede undersøkelser av levekår
- Forbruksundersøkelsen
- Folke- og bolig tellingen, den sentrale enheten

Det er flere grunner til at vi har inkludert den sentrale enheten av Folke- og bolig tellingen som en del av ansvarsområdet til den nye seksjonen. Det er et viktig formål med Folke- og bolig tellingen å framskaffe pålitelig statistikk for små områder om enkelte levekårstema. De to statistikkene vil altså kunne betraktes som supplerende i forhold til hverandre. Dette hensynet bør ivaretas i publiseringen fra de to statistikkene. For det andre vil både folketelling og den samordnede undersøkelsen stå overfor mange av de samme utfordringer, særlig i forhold til registre. Det gjelder både arbeid med samordning av registeropplysninger og utnyttelse av registeropplysninger, evt. i kombinasjon med intervjuopplysninger, til å belyse brede, ofte tverrgående problemstillinger. Det vil derfor være stordriftsfordeler ved å knytte de to miljøene sammen.

Det bør opprettes en referansegruppe med representasjon fra berørte fagseksjoner og fra Forskningsavdelingen. Innholdsmessig spenner den nye undersøkelsen over et bredt spekter av temaer som berører flere av fagseksjonene. Dessuten vil vekten på bruk av registeropplysninger involvere flere av seksjonene. Referansegruppa bør delta i evalueringen av opplegget for den

samordnede levekårsundersøkelsen og bidra med innspill til utviklingen av undersøkelsen.

Det bør videre opprettes et rådgivende utvalg med representanter først og fremst for berørte departementer og fra forskningsmiljøene. Ikke minst for tverrsnittsundersøkelsen vil det være viktig med nær kontakt med brukerne slik at en får et best mulig grunnlag for å prioritere temaene som skal inngå i undersøkelsen.

6. Innsamlings- og driftskostnader

6.1. Innsamlingskostnader

Tabell 11 i innstillingen om samordning av levekårsrelatert statistikk viser de årlige gjennomsnitt for intervjukostnadene for en rekke utvalgsundersøkelser. Samlet er intervjukostnadene for helseundersøkelsen, levekårsundersøkelsen, tidsnyttingsundersøkelsen og arbeidslivsundersøkelsen og inntekts- og formuesundersøkelsen der beregnet til 941 600 1994-kroner. Boforholdsundersøkelsen og kulturundersøkelsen er her holdt utenfor fordi de er eksternt finansiert.

Denne kostnadsberegningen er ikke sammenlignbar med den kostnadsberegningen som presenteres nedenfor. For det første inngår ikke arbeidsgiveravgift og ferielønns tillegg, ca 25 prosent. For det andre omfatter det ikke kostnader i forbindelse med registrering og feilretting. Ved bruk av CAI er denne delen av produksjonen nå inkludert i intervjukostnadene. På grunnlag av erfaringene fra Levekårsundersøkelsen 1995 er disse kostnadene anslått til 40 prosent av de direkte intervjukostnader. Korrigerer en intervjukostnadene for de fem interne utvalgsundersøkelser for disse to forhold blir kostnaden 1690 000 1995-kroner.

Tabell 1. Årlige innsamlingskostnader for ulike alternativer av panel- og tverrsnittsundersøkelse.

	Intervjutid	
	30 min	60 min
Panelundersøkelse utvalg, 5000	731 600	-
Tverrsnittsundersøkelse, utvalg 5000	1458 500	1808 500

De samlede kostnader for en panelundersøkelse (med 30 minutters intervjutid) og en tverrsnittsundersøkelse med intervjutid 60 minutter og 30 minutter er altså henholdsvis 2 540 000 og 2190 000 kroner. Det er den samlede intervjutiden i panel- og tverrsnittsundersøkelsen som bestemmer den interne kostnaden (forutsatt at det foretas telefonintervju i panelundersøkelsen og at intern og

ekstern finansiert intervjuetid i tverrsnittsundersøkelsen er nær én time). En endring i utvalgsstørrelse vil føre til en proporsjonal endring i kostnadene.

I beregningene er følgende forutsetninger lagt til grunn.

- Panelundersøkelsen gjennomføres som telefonintervju.
- Frafallet er antatt å være 20 prosent. Med et frafall på 25 prosent vil kostnadene bli snaut 100 000 kroner lavere.
- Lønn til intervjuerne er satt til 175 kroner/time. Dette inkluderer foruten arbeidsgiveravgift og ferielønnstillegg et påslag på 40 prosent, som bl.a. er tenkt å dekke avskrivninger på intervjuernes datautstyr og økte driftskostnader. Dette påslaget er foreløpig og vil bli vurdert nærmere.
- Det er regnet med 80 minutters reisetid pr. besøksintervju.

Kostnadene ved det opplegget som prosjektgruppen går inn for (30 minutters intervjuetid i både panelundersøkelsen og tverrsnittsundersøkelsen) ligger altså 400 000 - 500 000 kroner høyere enn kostnadene ved dagens system (avhengig av antatt frafallsprosent). Vi forutsetter imidlertid at det vil være interesse eksternt for å delta i tverrsnittsundersøkelsen. Vi forutsetter også at prisen for ekstern deltaking må inkludere en del av de "faste" kostnader (dvs. kostnadene utenom intervjuernes lønn for den rene intervjuetiden) som er proporsjonal med intervjuetiden. En ekstern finansiert intervjuetid på 20/25 minutter vil dekke 400 000/500 000 kroner av de faste kostnader.

Kommunal- og arbeidsdepartementet har sagt seg interessert i at det behov for boligstatistikk som til nå har blitt dekket av boforholdsundersøkelsen skal dekkes innen det nye undersøkelsessystemet. Kulturstatistikken er for tiden under utredning. Det bør vurderes å samle en del av de opplysningene en hittil har samlet inn gjennom kultur- og medieundersøkelsene i det nye undersøkelsessystemet.

Dersom det enkelte år ikke blir (tilstrekkelig) interesse fra eksterne for å delta i tverrsnittsundersøkelsen vil den kunne gjennomføres som telefonintervju, og kostnadene vil da samlet være 1460 000 kr.

Vi har tidligere sagt at tverrsnittsundersøkelsene skal dekke innholdet i helse-, levekårs-, tidsnyttings- og arbeidslivsundersøkelsene. Får en med 30 minutters intervjuetid årlig i tverrsnittsundersøkelsene like mye intervjuetid som i disse fire undersøkelsene?

Over en tiårsperiode blir intervjuetiden for et utvalg på 5000:

- Levekårsundersøkelsen (60 min. hvert 4. år, 5000 IO)	150 minutter
- Helseundersøkelsen (40 min. hvert 10. år, 10 000 IO)	80 "
- Tidsnyttingsundersøkelsen (60 min. hvert 10. år, 5000 IO)	60 "
- Arbeidslivsundersøkelsen (60 min. hvert 4. år, 5000 IO)	150 "
I alt	440 minutter

Den samlede intervjutid er altså noe større enn de 300 minutter tverrsnittsundersøkelsene vil gi over en 10-årsperiode. En må imidlertid ta hensyn til at panelundersøkelsen også vil gi 300 minutters intervjutid over en 10-års periode, og at den også er tenkt å skulle gi tverrsnittsstatistikk, og følgelig vil dekke en del av de 440 minuttene. Det er spesielt innholdet i arbeidslivsundersøkelsen og levekårsundersøkelsen som vil bli dekket i panelundersøkelsen.

Vi vil også peke på at deler av ECHP vil bli dekket innenfor rammen, og videre regner vi med visse muligheter for innsparinger når det gjelder undersøkelser av spesielle gruppers levekår. I forbindelse med de fire levekårsundersøkelsene som ble gjennomført 1980-1991 er det med ekstern finansiering blitt gjennomført minst 10 undersøkelser for spesielle grupper (minstepensjonister, unge uføre, Finnmark i 1980, barn og innvandrere i 1983, ungdom og eldre i 1987, enslige forsørgere, langtids arbeidsledige og sosialhjelpsklienter i 1991). Det vil uten tvil fortsatt være behov for slike spesialundersøkelser, dels fordi det er meget små grupper som stiller spesielle krav til opplegg (f.eks. av enkeltgrupper blant innvandrere), dels fordi det i noen tilfeller vil være behov for helt spesiell type informasjon. Likevel er det neppe tvil om at ved å summere undersøkelser fra flere år vil det bli bedre muligheter for å følge utviklingen i levekår for små grupper. Vi regner derfor med at behovet for spesialundersøkelser vil bli mindre, noe som vil bety en vesentlig innsparing.

6.2. Driftskostnader

Det knytter seg en del usikkerhetsmomenter til å gi anslag for driftskostnadene. Det skyldes dels at det er en del arbeidsprosesser vi har relativt liten erfaring med, og dels at det ikke foreligger noe publiseringsprogram. Vi har relativt liten erfaring med å kombinere opplysninger fra registre og fra utvalgsundersøkelser. Vi har også relativt liten erfaring med forløpsundersøkelser. Andre som har arbeidet med forløpsundersøkelser peker på at konsistenskontroller i slike er ressurskrevende. Disse erfaringene stammer imidlertid fra undersøkelser som skaffer forløpsopplysningen utelukkende ved intervju. Det er derfor usikkert om erfaringene kan overføres direkte. I forbindelse med Personregnskapet og Trygd-FoB historie vil det dessuten i alle tilfeller bli gjennomført konsistenskontroller.

Arbeidet i tilknytning til de nye undersøkelsene vil foregå særlig i fire seksjoner.

Intervjuseksjonen vil foruten å ha ansvaret for datainnsamlingen, ha ansvaret for opplegget og testingen av spørreskjemaet på PC og for opplegget av skjema-kontroller. Videre vil seksjonen ha ansvaret for å tilrettelegge filer fra og for å dokumentere gjennomføringen av datainnsamlingen for den enkelte undersøkelse. Arbeidet utenom det arbeid med datainnsamling som er inkludert i kostnadene i tabell 1 er anslått til snaut 1/2 årsverk.

EDB-seksjonen vil få ansvaret for dokumentasjon og tilrettelegging av de ulike undersøkelsene i et samordnet filsystem. Videre vil den få ansvaret for kobling med registre og for en del av edb-arbeidet i forbindelse med publisering av NOS'er fra undersøkelsene. Dette arbeidet anslår vi til 1/2 årsverk pr. år.

Seksjonen som får ansvaret for det nye undersøkelsessystemet vil få ansvaret for:

- Planlegging av spørreskjema. Vi anslår snaut 1/2 årsverk pr. år til planlegging av spørreskjema ved seksjonen. I tillegg kommer bidrag fra andre seksjoner i oppstartingen. Arbeidet med planlegging av innholdet i panelundersøkelsens intervju vil etterhvert bli beskjedent, og også når det gjelder tverrsnittsundersøkelsen regner vi med at arbeidet vil bli mest omfattende i begynnelsen. Andre seksjoner, først og fremst seksjon for demografi og levekårsforskning, regner vi med vil bidra i planleggingsarbeidet, spesielt i oppstartingen.

- Planlegging av filopplegg, herunder avledning av kjennemerker fra registre, dokumentasjon og kvalitetskontroll anslår vi til 1/2 årsverk pr år. Også dette arbeidet regner vi med etter noen år vil bli mindre omfattende.

- Publisering. Dette er naturligvis vanskelig å anslå så lenge det ikke eksisterer noe publiseringsprogram. Vi skal gå ut fra et det lages én NOS pr. år. Dette er noe i overkant av det som publiseres fra levekårs-, helse-, tidsnyttings- og arbeidslivsundersøkelsene. Vi anslår at det kreves 1/2 årsverk pr. år ved seksjonen. I tillegg kommer arbeid ved EDB-seksjonen og Tekstbehandling. Til analysearbeid bør det settes av 1/2 årsverk. Dette analysearbeidet bør fordeles på analyse av samfunnsmessige og metodiske problemstillinger. Det kan skje i form av artikler i Samfunnsspeilet eller deltaking i større analyseprosjekter, og i form av samarbeid med metodestatistikere om metodiske problemstillinger i tilknytning til undersøkelsene.

- Det bør gjennomføres metodeprosjekter i tilknytning til undersøkelsen (se også kap. 8). Dette bør i noen grad skje i samarbeid mellom Seksjon for metoder og standarder og den nye seksjonen.

Samlet er ressursbehovet utover datainnsamlingen snaut 1/2 årsverk ved Intervjuseksjonen, 1/2 årsverk ved EDB-seksjonen og snaut 2 årsverk ved den nye seksjonen. Vi regner med at ressursbehovet er størst de første årene.

7. Etablering av husholdninger for inntekts- og formuesundersøkelsen

Også etter opprettelsen av et selvangivelsesregister har inntekts- og formuesundersøkelsen behov for at det skaffes opplysninger om husholdningssammensetning. Hittil har det skjedd gjennom intervjuundersøkelser, i de senere årene

fra levekårsundersøkelsene, forbruksundersøkelsene og fra egne intervjuundersøkelser.

Dette systemet har ikke vært ideelt, særlig ikke i den nåværende situasjon med selvangivelsesopplysninger for hele befolkningen. For det første blir husholdningsutvalgene små, og de varierer i størrelse. Særlig i årene der det ikke gjennomføres levekårsundersøkelser har utvalget vært lite. For det andre er det litt uheldig at kildene for husholdningsopplysninger varierer fra år til år. Det er uheldig fordi de ulike kildene har varierende frafallsprosent. For frafallet har en vært nødt til å tilnærme husholdningene med opplysningene om familie fra register. Størrelsen av frafallet vil derfor påvirke husholdningssammensetningen, erfaringsmessig spesielt andelen énpersonhusholdninger.

Vi har arbeidet ut fra forutsetningen at det nye systemet av utvalgsundersøkelser skal skaffe opplysningene om husholdningssammensetning til inntekts- og formuesundersøkelsen. Panelundersøkelsen vil skaffe opplysninger om husholdningene i 1. kvartal i år T+1 for et bruttoutvalg av 5000 personer, og tverrsnittsundersøkelsen vil skaffe opplysninger om husholdningene til et bruttoutvalg av 5000 personer i 4. kvartal år T. Disse to undersøkelsene er altså tenkt brukt til å etablere husholdninger for inntekts- og formuesundersøkelsen i inntektsåret T for 10 000 personer. Husholdningene til personene som utgjør frafallet i de to undersøkelsene må enten skaffes via register (tilnærming med familie) eller evt. kan en forsøke gjennom telefonoppfølging å skaffe husholdningsopplysninger for (deler av) frafallet.

Vi skal peke på et par forhold som gjør at det skisserte opplegget ikke alltid vil kunne gjennomføres fullt ut.

I 1996 skal panelundersøkelsen starte opp. Det vil bety lengre intervjuetid for denne, og dermed at undersøkelsen må gjennomføres ved besøksintervju og ikke telefonintervju. En tverrsnittundersøkelse vil derfor ikke kunne gjennomføres i 1996 uten ekstra midler. Det betyr at inntekts- og formuesundersøkelsen for inntektsåret 1996 bare vil få husholdningsopplysninger for 5 000 personer (fra panelundersøkelsen i 1. kvartal 1997).

For enkelte temaer i tverrsnittsundersøkelsen, f.eks. tidsnyttig, kan det være nødvendig å spre datainnsamlingen over året. Dette vil gi et annet referansetidspunkt for husholdningsstrukturen enn det som vil være vanlig for tverrsnittsundersøkelsen (4. kvartal). Om dette vil ha noen betydning for inntektsstatistikken er usikkert, men det bør vurderes.

Vi skal peke på andre muligheter for å etablere husholdninger til inntekts- og formuesundersøkelsen, selv om det strengt tatt ikke hører inn under prosjektgruppens mandat.

- Det enkleste vil være å utnytte omnibusundersøkelsen. Et spørsmål om husholdning likt det som stilles i f.eks. levekårsundersøkelsen inngår som fast spørsmål i omnibusundersøkelsen. En registrerer imidlertid ikke fødselsnummer. Det vil være forholdsvis enkelt og billig å få registrert dette. Omnibusundersøkelsen har et utvalg på 2000 personer 16 - 79 år og gjennomføres fire ganger i året. Frafallet ligger rundt 25 prosent. Omnibusundersøkelsen i 4. kvartal vil egne seg spesielt godt til å etablere husholdninger for inntekts- og formuesundersøkelsen.

- En kan skaffe husholdningsopplysninger gjennom en egen undersøkelse, slik det hittil er gjort i inntekts- og formuesundersøkelsen i de årene en ikke har kunnet utnytte intervjuundersøkelser. En postal undersøkelse der en bare spør om husholdningssammensetning med oppfølging over telefon er kostnadsberegnet til ca. 100 000 kroner for et utvalg av 2 500 personer/husholdninger.

- Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) bør bli en viktig kilde for husholdningsopplysninger. Det er to grunner til dette. For det første er utvalget så stort at det med tilkoblede inntekts- og formuesopplysninger vil gi et godt grunnlag for inntekts- og formuesstatistikken, det vil bl.a. gi en vesentlig bedre regional inntektsstatistikk. For det andre er det planer om å etablere et statistisk husholdningsregister, enten i påvente av et boligregister eller som et alternativ til dette. AKU vil være viktig både i etableringen og kvalitetssikringen av et slikt register.

Til arbeidskraftundersøkelsen trekkes i dag familieenheter, og alle i alderen 16-74 år i familien oppsøkes for intervju. I hvert kvartal utgjør utvalget 24 000 personer, eller om lag 12 000 familier. På grunn av rotasjonsplanen vil det bli vesentlig mindre enn 96 000 "ferske" personer i året.

Utnyttelse av AKU til å etablere husholdninger for inntekts- og formuesundersøkelsen vil kreve en viss omlegging av AKU. Det vil være nødvendig å etablere husholdningen til den enkelte person i AKU-utvalget, med fødselsnummer. Ser en bort fra samboere uten barn og enslige foreldre/samboere med bare særkullsbarn vil familien være en god tilnærming til husholdningen i de aller fleste tilfeller. Men likevel vil det antakelig være nødvendig med et spørsmål som kartlegger hele husholdningen. Det vil muligens ikke være nødvendig å stille et slikt spørsmål til alle innen familien, men en kan ikke i utgangspunkt basere seg på at familieregistret er helt korrekt.

Selv om en kartlegger husholdningen kan en opprettholde dagens utvalgssystem og estimeringsprosedyrer. Det foregår i dag diskusjoner innen Eurostat om å bruke AKU også til husholdningsstatistikk. Så vidt vi skjønner innebærer det imidlertid endring i utvalgsplan, bl.a. at alle i alderen 16-74 år innen husholdningen intervjues, noe som vil bety en vesentlig endring i forhold til dagens AKU. Fra inntekts- og formuesundersøkelsens synspunkt er en fordel med å bruke AKU det lave frafallet. En ulempe er at utvalget ikke omfatter eldre.

- Registerbaserte løsninger. Et av de viktigste "hull" i registerinformasjonen om levekår, er manglende opplysninger om bohusholdningene. Ikke bare er denne opplysningen viktig i seg selv, men verdien av mye av den øvrige levekårsinformasjon i registrene bli sterkt redusert fordi personer ikke kan samles i bohusholdninger.

I forbindelse med FoB2000 er det lagt fram et forslag om å etablere et bolig/leilighetsregister forankret i administrative behov. I Danmark har en slik løsning vist seg meget nyttig for levekårsstatistikk og analyser, og etter vår mening vil det også være nyttig for de samordnede levekårsundersøkelser. Vi er kjent med at SSB er innstilt på å etablere et statistisk bolig/leilighetsregister dersom det viser seg umulig å etablere et boligregister med forankring i administrative behov. Utvalget har ingen sterke synspunkter på hvilken løsning som er den beste for levekårsundersøkelsene, men mener at det er meget viktig at det finnes et bolig/leilighetsregister av god kvalitet.

8. Bruk av registre i undersøkelsene av levekår

8.1. Innledning

Det er viktig å utnytte optimalt den omfattende registerinformasjon som finnes innen de fleste emneområder (se tabellene 5-10 i innstillingen av 1. juni 1994). I tillegg vil det i løpet av de kommende år komme til nye registre og kvaliteten vil bli stadig bedre på de fleste registre. De samordnede undersøkelsene av levekår bør være sentrale for en løpende satsing på utvikling av statistiske metoder som kan sikre best mulig utnyttelse av registerdata, blant annet i kombinasjon med utvalgsdata. Slikt arbeid har til nå pågått i forbindelse med enkelte undersøkelser som f.eks. AKU og Inntekts- og formuesundersøkelsene. Dette har ført til at forskjellige metoder har vokst fram uten forsøk på å sikre koordinering og kvalitetssikring. Dette igjen har bidratt til at resultater fra én undersøkelse ikke er konsistente med tall fra en annen undersøkelse. Etter vår mening bør det rundt de samordnede levekårsundersøkelser, lages analyse- og metodeprosjekter, som sikrer kumulering av erfaringer og kunnskaper.

I det følgende skal det listes opp en rekke felter, hvor kombinert bruk av registerdata og utvalgsundersøkelser kan rette opp noen av de begrensninger og problemer som er knyttet til enhver utvalgsundersøkelse.

8.2. Utvidede analysemuligheter

Som kjent gir standard utvalgsundersøkelser sparsomt med data for å gjennomføre regionale analyser. Ved å kombinere utvalgsdata med registre er det ofte mulig å rette på dette. Tidligere er det gjort visse forsøk på dette, Spjøtvoll og Thomsen (1987), men det er fortsatt mulig å komme mye lenger.

8.3. Reduksjon av intervjuetid

I de nærmeste årene er det spesielt inntekts- og utdanningsregistrene som vil føre til en betydelig reduksjon av spørreskjemaene. Senere, når nye registre kommer til og vi får bedre oversikt over kvalitetsproblemene, er det rimelig å vente at spørreskjema kan reduseres ytterligere. Det er imidlertid ikke slik at en automatisk bør ta ut spørsmål en har opplysninger om i registrene. En kan med fordel inkludere spørsmål selv der hvor en har registerinformasjon. De viktigste grunner til dette er:

- i) Kvalitetskontroll av registrene. Se neste avsnitt.
- ii) Spørsmål tas med for ikke å ødelegge sammenhengen i intervjuet.
- iii) Ved estimering av strømmer mellom tilstander kan det være en stor fordel å ha flere kilder, blant annet for å identifisere mulige målefeil.

8.4. Kvalitetskontroll

Sammen med AKU vil de samordnede undersøkelser av levekår, være viktige "datafangere" når det gjelder kvalitetskontroll av registrene. Fram mot FoB2000 er det planlagt å utføre omfattende kontroller av flere registre. Seksjon for statistiske metoder og standarder har hovedansvaret for dette arbeidet, og bør derfor også engasjere seg i arbeidet med å analysere de samordnede undersøkelsene.

Vi vil anbefale at en prioriterer kvalitetsforbedring av den del av registrene, spesielt Personregnskapet, som utgjør utvalgene til de samordnede undersøkelser av levekår.

8.5. Reduksjon av utvalgsvariansen. (Konsistensproblemer)

Til nå har registerinformasjon blitt brukt som hjelpevariable i en rekke undersøkelser. Hensikten har først og fremst vært å redusere utvalgsvariansen til statistikkproduktene. Ønsket om å sikre konsistens mellom resultatene fra flere undersøkelser kan også aktualisere bruk av registerinformasjon. De metoder som har hatt til hensikt å redusere utvalgsvariansen er ofte enkle "modellrobuste" metoder som etterstratifisering og rateestimering og har stort sett vist seg nyttige for å gi bedre estimater. Metodene som tar sikte på å sikre konsistens har derimot gitt mer blandede resultater. Slike metoder er ofte lite robuste overfor en modell, og fører ikke sjeldent til at det innføres skjevheter i estimatene når modellen ikke er oppfylt. Begge disse metodene er lite hensiktsmessige ved analyse av mer kompliserte sammenhenger, og det finnes i dag ingen eller få veletablerte analysemetoder.

En bør fortsette arbeidet med å utvikle og bruke forskjellige oppblåsingsmetoder. Det er imidlertid viktig at erfaringene samles ved Seksjon for statistiske metoder og standarder, som også bør få ansvaret for valg av de oppblåsingsmetoder som brukes i statistikkproduksjonen ved den enkelte fagseksjon.

8.6. Identifikasjon og korreksjon for frafall

Det er relativt godt dokumentert at frafall påvirker resultatene fra de fleste utvalgsundersøkelser. Registrene kan brukes til å identifisere og analysere effektene av frafall. Dette har også blitt gjort opp gjennom årene, men noen samlet oversikt finnes ikke. En slik oversikt vil være en viktig del av arbeidet med kvalitetssikring av de løpende undersøkelsene. Internasjonalt gis problemer knyttet til "tretthet" i panel stor oppmerksomhet. Med de omfattende registeropplysninger vi har, vil det være mulig å studere slik tretthet meget detaljert, og med den store interesse for dette internasjonalt vil det være gode muligheter for å få resultatene publisert i internasjonale tidsskrifter.

Ved korreksjon for frafall vil en få et liknende problem som i avsnitt 8.5. Det er mulig å redusere effekten av frafall på visse publiserte tall, men multivariate analyser må antakeligvis gjøres på nettoutvalget. Vi mener at tiden er inne for å ta opp forholdet mellom imputering og veiing som generelt metodisk problem. Det utvikles stadig nye EDB-rutiner for både veiing og imputering, men det finnes lite veiledning i metodelitteraturen når det gjelder valg mellom dem i konkrete tilfelle. Det er klart at imputering er mer fleksibel enn veiing. I SSB har vi til nå ofte brukt veiing for å korrigere for frafall av hele observasjonsenheten, mens imputering brukes ved partiell frafall, dvs. det mangler opplysninger om enkelte variable. Med stadig økende bruk av registre, vil vi nesten bestandig ha visse opplysninger om personer og husholdninger. Dette betyr at nesten all frafall blir partiell frafall, og gir grunnlag for stadig mer bruk av imputeringsmetoder.

8.7. Målefeil

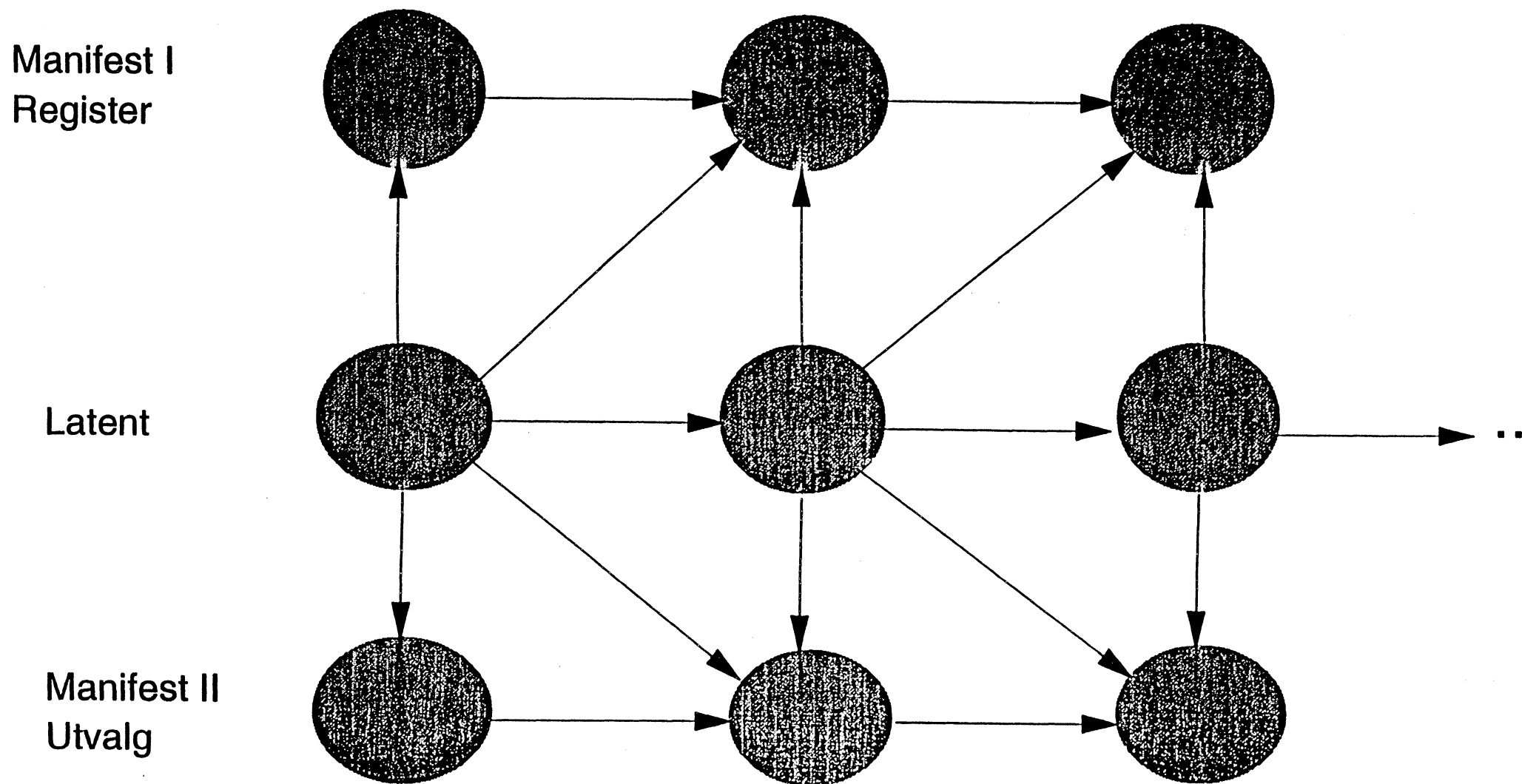
Ved kombinasjon av registre med paneldata vil vi få helt nye muligheter for å studere målefeil. Det er spesielt viktig i forbindelse med estimering av strømmer mellom tilstander og endringstall generelt. I analyser kan målefeilene inngå som en eksplisitt del av analysemodellen. En kan også utvikle enkle modeller for svarfeil, og f.eks. sammenlikne forskjellige innsamlingsmetoder.

8.8. Analyse av dobbelt paneldata

Ovenfor er det gitt en forholdsvis tradisjonell opplisting av de muligheter og problemer vi står overfor ved kombinasjon av data fra registre og utvalg. Imidlertid representerer den database som bygges opp rundt de samordnede undersøkelsene noe nytt idet den består av to sett med paneldata, dobbelt paneldata. Slike data er lite behandlet i eksisterende metodelitteratur. Etter vår mening er det et stort behov for å utvikle nye metoder og teori på dette feltet (velegnet for hovedoppgaver i statistikk). Noe er gjort, Aaberge (1988), Thomsen og Dinh (1991, 1993), Bjørnstad og Sommervoll (1993), men mye står igjen. Typiske modeller vil her være en bakenforliggende, ikke observerbar, latent variabel som utvikler seg over tid. Hva vi observerer er manifeste størrelser fra registrene og utvalgsundersøkelsene. Problemet blir å formulere realistiske og identifiserbare modeller, som gir ny innsikt i utviklingen av den latente variabelen. Se Fig. 1.

Fig. 1 Modell for " dobbelt panel data " .

24

9. Formålet med panelundersøkelsen

9.1. Generelt om formålet

Hovedformålet med panelundersøkelsen er å skaffe forløpsopplysninger for befolkningen generelt ved å følge et utvalg med årlig intervjuing og utdrag av registeropplysninger. Den vil skille seg fra familie- og yrkesundersøkelsen og yrkeshistorieundersøkelsen ved i forholdsvis liten grad å basere seg på retrospektive forløpsopplysninger. Forløpsopplysningene for de enkelte fødselskull vil altså starte i 1996. Det vil bare bli innsamlet enkelte hovedtrekk fra de ulike karrierene før 1996, enten fra registre eller gjennom retrospektive spørsmål.

Det er viktig å samordne innholdet av panelundersøkelsen og ECHP. Vi tar sikte på at de viktigste deler av ECHP vil bli dekket av panelundersøkelsen (intervju og register). Det blir også viktig å utforme panelundersøkelsen slik at den får gode tverrsnittsegenskaper, og at en dermed bl.a. kan etablere gode tidsserier for befolkningen på grunnlag av panelundersøkelsen.

9.2. Hovedelementene i panelundersøkelsen

Panelundersøkelsen bør over tid inneholde følgende fem hovedtyper av opplysninger.

- Opplysninger om utvalgspersonen fra registre, vesentlig om forløp, fra panelets start og framover. Evt. supplere med registeropplysninger noen år før starttidspunkt for panelet. Utvalgte opplysninger fra register om andre (voksne) i husholdningen.

- Supplere registeropplysningene om forløp med forløpsopplysninger fra intervju. Det gjelder følgende temaer:

- Familie/husholdning
- Bosted/bolig
- Utdanning
- Arbeid
- Trygd
- Inntekt, formue/varige forbruksgoder

Dette er også temaer som er helt sentrale i ECHP.

- Enkelte hovedtrekk fra karrierene før starten av panelet.

- Familie
- Arbeid/trygd
- Sosial bakgrunn
- Flytting/oppvekststed
- Arv?

- Variable som kan belyse karriereutviklingen, f.eks. begrunnelser i forbindelse med de overganger som skjer, og opplevelse av disse (f.eks. nytt arbeid, ny bolig/nytt bosted). Et annet eksempel kan være søkeatferd (søke arbeid/annet arbeid, søke bolig, søke utdanning). Generelt opplysninger om holdninger og vurderinger som er av betydning for karriereutviklingen.

- Belyse nåsituasjon når det gjelder langvarig sykdom, funksjonshemming, bolig, arbeid og arbeidsforhold. For helse skjer det ved panelets start (evt. med lange mellomrom). For bolig og arbeid skjer det ved panelets start og ellers for personer som flytter inn i ny bolig eller får nytt arbeid.

Vi legger opp til et noe mer omfattende intervju ved oppstart av panelet og for nytilkommerne (16-åringer og innvandrere). Senere intervju vil bli ganske korte for personer som ikke har opplevd noen endringer, noe lenger for personer som har skiftet bolig, fått nytt arbeid o.l.

Den enkelte årgang av panelundersøkelsen bør også kunne gi verdifull tverrsnittsinformasjon, først og fremst på områdene: inntekt og formue, arbeid, utdanning, bolig og familie/husholdning. Innholdet i panelundersøkelsen bør derfor samordnes med innholdet i tverrsnittsundersøkelsen.

Vi har forholdsvis liten erfaring med å samordne register- og intervjuopplysninger. I starten tar vi derfor sikte på å stille en del intervju spørsmål som registerene også dekker. Etterhvert som vi får mer erfaring med denne samordningen kan vi forhåpentlig redusere spørsmålene i intervjuet.

10. Innhold i panelundersøkelsen

10.1. Innledning

Det er viktig å se register- og intervjuopplysninger i sammenheng under planleggingen av intervjudelen av panelundersøkelsen. Vi har laget et forslag til intervjuopplysninger i panelundersøkelsen og et utdrag av opplysninger fra ulike registre (se også vedlegg 1).

I forslaget til innhold i intervjudelen av panelundersøkelsen er det først og fremst lagt vekt på innholdet i årene etter oppstartingen av panelundersøkelsen. Innholdet i oppstartingsundersøkelsen framgår altså ikke fullt ut av den følgende oversikten.

I intervjuundersøkelsen er det lagt vekt på 1) å supplere registeropplysningene om forløp, det gjelder særlig for bolig. 2) Å belyse nåsituasjon, med spesiell vekt på bolig- og arbeidsforhold. Disse spørsmål stilles etter oppstartingen bare til

personer som er flyttet inn i ny bolig/ har begynt i ny job siden siste intervju. 3)
Å dekke de viktigste variable i ECHP.

Det er tatt med forholdsvis få variable som belyser holdninger, oppfatninger og vurderinger som kan belyse karriereutviklingen (se avsnitt 9.2). Denne typen variable mener vi først og fremst bør springe ut av den forskningen som etterhvert vil gjøre bruk av panelundersøkelsen. Vi mener det er vanskelig på forhånd å peke på et sett av slike spørsmål som i utgangspunkt skal inngå fast i panelundersøkelsen.

Vi har angitt en prioritering av de ulike spørsmål i intervjuundersøkelsen. Først detaljplanleggingen vil vise hvilke spørsmål som skal inngå i panelundersøkelsens intervju.

10.2. Register- og intervjuopplysninger i panelundersøkelsen

I oversikten nedenfor, kolonnen for prioritet, betegner A høyeste prioritet, B lavest.

Kolonnene "Én gang", "Ved endring" og "Hver gang" betegner hyppigheten av registrering i panelundersøkelsens intervju. Den første av disse kolonner omfatter opplysninger som er faste/uforanderlige. Det kan gjelde opplysninger om forhold i fortiden, eller opplysninger om utgangssituasjonen ved starten av panelet. Disse opplysningene vil stort sett bli innhentet ved oppstartingsintervjuet for panelet, men kan også innhentes ved senere intervju.

Den andre av disse kolonnene ("Ved endring") omfatter opplysninger fra personer som har skiftet situasjon fra siste gang de ble intervjuet. Det gjelder f.eks. personer som har flyttet inn i ny bolig eller personer som har begynt hos ny arbeidsgiver.

Siste kolonne ("Hver gang") omfatter opplysninger som samles inn hvert år gjennom panelintervjuet.

10.2.1. Familie/husholdning

Register

1. Endringer i sivilstatus siste år
 - Inngått ekteskap (dato, ektefelle)
 - Separasjon/skilsmisse (dato, ektefelle, vigselsdato)
 - Ektefelles død (år)
2. Familieopplysninger
 - Barn født siste året (dato og kjønn)
 - Egne barn uansett hjemmeboende eller ikke
 - Familietype ved årets begynnelse

Intervju

	Prio- ritet	Én gang	Ved endring	Hver gang
År for siste endring i sivilst./samboforh.	A	X		
Samboende/skifte av samboer	A			X
Husholdssammensetting (kj., f.år, slektsk.)	A			X

10.2.2. Bosted/flytting

Register

1. Flyttinger siste året

Bostedskommune ved årets begynnelse

Flyttedato og fra-/til kommune (opp til 5 flyttinger)

2. Inn- og utvandring

Dato og til/fra kommune for inn-/utvandring siste året

År for første og siste innvandring

3. Fødelandsopplysninger

Eget fødeland

Mors og fars fødeland

Innvandringskategori

Intervju

	Prio- ritet	Én gang	Ved endring	Hver gang
Oppvekststed (kommune)	B	X		
År flyttet til kommunen (fra kommune) (Dette fås fra flyttehistoriefilen for flyttinger etter 1964)	B	X		
Flyttegrunn for personer som flyttet siste år	A		X	

10.2.3. Bolig

Intervju	Prioritet	Én gang	Ved endring	Hver gang
Innflyttingsår/flyttet inn siste år	A	X		X
Hustype	A	X	X	
Eierforhold	A	X	X	
Boligstørrelse	A	X	X	
Overtakelseskostnad	A	X	X	
Arv/odel/gave	A	X	X	
Utgifter til ombygging	A			X
Markedsverdi	A	X		
Boligstandard	A	X	X	
Husleie	A			X
Planer om/søking etter ny bolig	B			X (eller med lengre intervaller)

10.2.4. Utdanning

Register

Høyeste fullførte utdanning

1. Høyeste fullførte utdanning. Art (6 sifre) og klassetrinn
2. Årstall for fullført høyeste utdanning.
3. Fullføringsland

Utdanningsaktivitet i løpet av året

For alle utdanninger som ble avsluttet i løpet av året eller var igang pr. 1. oktober registreres:

1. Utdanningens art, klassetrinn og studieretningskode
2. Heltid/deltid
3. Elevens påbegynnings- og avslutningstidspunkt
4. Skoleslag (næring)
5. AMO-kurs
6. Fagfelt
7. Kursets påbegynnings- og avslutningstidspunkt

Intervju

	Prio- ritet	Én gang	Ved endring	Hver gang
Formell yrkesopplæring siste år betalt av bedrift, varighet	A			X

10.2.5. Arbeid

Register

For alle arbeidstakerforhold personen har hatt i løpet av året kjenner en:

1. Startdato
2. Sluttdato
3. Arbeidstid (4-19, 20-29,30 timer og over)
4. Næring, antall ansatte, eierforhold, sektor, arbeidsstedskommune,
5. Antall dager sysselsatt ialt i perioden
6. Antall dager sysselsatt ialt i året hos denne arbeidsgiver
7. Sumbeløp for kontantlønn i forholdet
8. Sumbeløp for ordinære naturalytelser (frynsegoder) i forholdet.

For alle selvstendigeforhold i løpet av året kjenner en:

1. Næring
2. Arbeidsstedskommune

For alle ledighetsperioder en person har hatt i løpet av året kjenner en:

1. Start- og sluttmåned (i enkelte tilfeller dato) for ledighetsperioden
2. Helt eller delvis ledig
3. Permittert
4. Dagpenger

For alle tiltaksperioder en person har hatt i løpet av året kjenner en:

1. Start- og sluttmåned (i enkelte tilfeller dato)
2. Type tiltak
3. Dagpenger

For vernepliktige:

1. Start- og sluttdato (mangler ennå).

LTO-registret gir opplysninger om utbetalinger for følgende trygdetyper:

1. Dagpenger
2. Sykepenger
3. Alderspensjon
4. Uførepensjon
5. Attføring
6. Overgangsstønad for enslige forsørgere

For hvert trygdeforhold er følgende opplysninger registrert:

1. Beløp utbetalt
2. Antallet dager med trygdeytelser
3. Fem fra- og til datoer (dag og måned)

Hovedtellingen i lønnsstatistikken vil fra høsten 1996 gi opplysninger for om lag 90 prosent av lønnstakerne.

1. Yrke
2. Status som elev/lærling
3. Ledende stilling
4. Midlertid/fast ansatt
5. Heltid/deltid
6. Skiftarbeid
7. Antall normalarbeidstimer pr. uke
8. Avlønningsform
8. Ansiennitet

På sikt bør en utnytte disse opplysningene for personer som er ansatt på bedrift som tilhører utvalget til hovedtellingen i lønnsstatistikken. For andre suppleres med intervjuopplysninger.

Intervju

	Prio- ritet	Én gang	Ved endring	Hver gang
Sysselsatt	A			X
Yrke, yrkesstatus i hovedjob	A			X
Næring, sektor, bedriftsstørrelse (evt. fra register)	A			X
Ukentlig arbeidstid	A			X
Grunn for deltid (ECHP)	AB			X
Ledende stilling	B			X
År begynt hos arbeidsgiver (hovedjob)	A	X		
Arbeidskontrakt	AB			X
Lønn (for ca 90 %: fra lønnsstatistikken)	A			X
Tilfredshet med jobben (ECHP)	B	X	X	
Arbeidsforhold i hovedjob (ca. 8 spørsmål til sysselsatte med arbeidstid >9 timer)	AB	X	X	
Søker annen hovedjob (ECHP)	B			X
Bijob	B			X
Yrke og arbeidstid i bijob	B			X
År sluttet i forrige job	A	X	X	
Grunn for å slutte (ECHP)	A		X	
Vurdering av forrige/ nåværende job (ECHP)	B		X	

Forrige hovedjob	Prio- ritet	Én gang	Ved endring	Hver gang
Yrke, yrkesstatus	A	X		
Næring, sektor, bedriftsstørrelse	A	X		
Ledende stilling	B	X		
Heltid/deltid	A	X		
Søker arbeid nå (evt. fra register)	A			X
Grunn for ikke å søke (ECHP)	B			X
Ikke-yrkesaktive				
År begynt å motta langtidsstønad (alders-, uføre-, etterlattepensjon, overgangstønad)	A	X		
Yrke, yrkesstatus, år sluttet siste hovedjob	A	X		
Ektefelle/samboer				
Sysselsatt, yrke, arbeidstid	A			X

10.2.6. Inntekt, formue, varige forbruksgoder

Register

1. Inntekt ifølge ulike inntektsbegreper
Ulike typer inntekt
2. Formue ifølge ulike formuesbegreper
Ulike typer formue (inkl. gjeld)
3. Skatter og avgifter
4. Statens lånekasse for utdanning
Lån og stipend tildelt for året
Gjeld
Innbetalte renter i løpet av året
5. Bostøtte fra Husbanken
Beløp

6. Barnetrygd

7. Økonomisk sosialhjelp

Samlet bidrag i løpet av året for person og husholdning

Måneder med økonomisk sosialhjelp

Økonomisk situasjon ved første stønadsmåned, bl.a. inntekter og
bougifter

8. Kjøretøyregistret gir for hvert enkelt kjøretøy bl.a. opplysninger om:

Registreringsdato

Første registreringsår

Merke og type

Intervju

	Prio- ritet	Én gang	Ved endring	Hver gang
Kjøp av tomt, bolig, fritidshus, bil, båt, campingvogn siste år	A			X
Salg av tomt, bolig osv. siste år	A			X
Husholdningsutstyr (ECHP)	B			X
Betalingsproblemer (ECHP)	B	X (eller med lengre intervaller)		

10.2.7. Sosial bakgrunn

Intervju

	Prio- ritet	Én gang	Ved endring	Hver gang
Fars og mors yrke og utdanning	A	X		
Oppvekstfamilie	B	X		

10.2.8. Helse

Intervju

Langvarig sykdom	AB	X (eller med lengre intervaller)		
Funksjonshemming	A	X (eller med lengre intervaller)		

11. Panel- og utvalgsplan

Vi foreslår at panelundersøkelsen starter opp tidlig i 1996. Dette faller sammen med en betydelig omlegging av SSB's generelle utvalgsplan. Av denne grunn er det uaktuelt å benytte det etablerte "inntektspanelet" som basis for panelundersøkelsen. I prinsippet har vi derfor betydelig spillerom for utformingen av det nye panelet.

11.1. Panelplan

Forløpsstudier krever at vi etablerer et løpende panel. Men erfaringene underveis mht. frafall og kvalitet blir selvfølgelig avgjørende for om kursen må korrigeres på et senere tidspunkt. Selv om roterende panel er et aktuelt alternativ for noen formål, f.eks. for å måle endringer fra et år til det neste, er det nærmest ubrukbart som datagrunnlag for livsløpsstudier, og er derfor et dårligere alternativ i denne sammenheng.

For å beskrive forløpet til dynamiske prosesser er det tilstrekkelig å kjenne status ved starttidspunktet og deretter kartlegge endringene. Det betyr at første årgang (1996) bør ha en noe lengre intervjuetid enn 30 minutter. Målsettingen bør være å gi en omfattende tilstandsbeskrivelse av situasjonen for husholdene og personene i husholdene i 1996.

Svarene som blir avgitt det første året (1996) kan en benytte som intervjugrunnlag i de framtidige panelintervjuene, og intervjuobjektene kan påminnes om status året før og bli spurt om det har skjedd noen endring i løpet av året som har gått. Siden det alltid vil være en betydelig del av utvalget som har uendret status på en eller flere variabler, vil denne framgangsmåten kreve vesentlig mindre intervjuetid enn tradisjonelle intervjuopplegg med komplette beskrivelser av husholdenes situasjon. Erfaringene underveis kan også danne grunnlag for å bestemme hvilke variabler som bør tilhøre den årlige kjernen og hvilke som er tilstrekkelig å undersøke med sjeldnere mellomrom. Dette vil avhenge av hvor raskt husholdene/personene skifter status på de aktuelle variablene.

11.2. Utvalgsplan

Selv om hovedformålet med panelundersøkelsen er å framskaffe forløpsdata, bør den også være en vesentlig kilde for årlige statusbeskrivelser av levekårene i Norge og ikke minst hvordan disse utvikler seg over tid. Som metode for måling av endringer er panelundersøkelser betydelig mer effektive enn tverrsnittsundersøkelser. Utvalgsplanen for panelundersøkelsen bør derfor utformes slik at dataene på en enkel måte kan utnyttes til beskrivelse av status og endringer i status. Dette utelukker den type utvalgsplaner som ECHP-undersøkelsen bygger på. Vi viser til innstillingen om samordning av levekårsrelatert statistikk, der det er argumentert for at vi ikke følger utvalgsdesignen for ECHP.

Panelutvalget bør trekkes som et tilfeldig utvalg av personer (panelpersoner) i alderen 16 år og over etter den nye generelle utvalgsplanen. Husholdene som panelpersonene tilhører skal utgjøre husholdsutvalget. Husholdenes sammensetning og størrelse blir først kjent ved gjennomføring av den årlige intervjuundersøkelsen. For hvert nytt år (etter 1996) undersøkelsen gjennomføres må det opprinnelige utvalget suppleres med et utvalg fra den nye 16-års kohorten og fra innvandrede siste året. Dette årlige supplementet bør ved førstegangsintervjuing bli stilt basisintervjuet (fra 1996). Når panelpersonen blir 80 (75) år skal husholdet ikke lenger delta i intervjudelen av panelundersøkelsen. For disse husholdene begrenser vi oss til den løpende registerinformasjonen.

Hvis panelpersonen flytter utenfor utvalgsområdet bør han/hun om mulig likevel oppsøkes. Hvis panelpersonen dør skal husholdet fjernes fra utvalget. På denne måten oppnår vi et panelutvalg med gunstige tverrsnittsegenskaper. Både person- og husholdsutvalget kan for hver årgang behandles som tverrsnittsutvalg, husholdsutvalget betraktes da som trukket med sannsynligheter som er proporsjonale med antall personer i alderen 16 -74/79 år i husholdet. I motsetning til tidligere blir det nå enkelt å estimere totaltal og fordelinger fordi utvalget (både panel og tverrsnitt) bygger på en og samme utvalgsplan.

11.3. Frafall

Erfaringene fra den eksisterende panelundersøkelsen om inntekt og formue viser at intervjufrafallet ikke består av en hard kjerne med permanente nektere. Hvem som nekter varierer fra år til år. Dessuten vil vi forvente at en intervjutid under 30 minutter har en gunstig virkning på svarprosenten både på kort og lang sikt. Vi burde derfor ha gode muligheter for å holde intervjufrafallet på et lavt nivå. Alternativt kan frafall et bestemt år kompenseres med bruk av retrospektive spørsmål året etter. Partielt frafall kan behandles på samme måten.

Hvis erfaringene underveis mot formodning viser et stort frafallsproblem, bør en redusere intervjuet og beholde/eventuelt øke registerinnslaget.

11.4. Tiltak for å motivere til deltaking i panelundersøkelsen

Et vellykket paneldesign forutsetter at man klarer å opprettholde intervjuobjektens motivasjon for deltakelse over tid. De potensielle problemene som følge av at man ikke får svar fra alle man i utgangspunktet spør, er større i panelundersøkelser enn i tverrsnittundersøkelser. I tillegg til frafallet som oppstår etter første intervjurunde, vil frafallet øke noe etterhvert som panelet eldes.

Selv om frafall ikke nødvendigvis resulterer i skjevheter og selv om det eksisterer mange metoder for å rette opp eventuelle skjevheter, vil den beste forsikring mot senere problemer alltid være at man lykkes i å oppnå en høy svarprosent i første intervjurunde.

Derfor blir det svært viktig hvordan undersøkelsesopplegget presenteres for intervjuobjektene ved første gangs henvendelse. Det vil være nødvendig å legge ned mye arbeid i utformingen av informasjonsmateriell og intervjuernes presentasjon av undersøkelsesopplegget. Vedlegg 2 inneholder en detaljert oversikt over en rekke tiltak som vil bli iverksatt for å minisere frafallet og sikre bedre kvalitet i innsamlingsfasen. Vi mener det er viktig å satse på mange ulike tiltak for å opprettholde motivasjonen.

Erfaringsmessig vet vi også at økonomiske incitament er enten i form av godtgjøring eller premiering/lotteri kan virke motiverende for deltakelse. I den forbindelse bør det vurderes å gjennomføre fokussamtaler med utvalgte grupper av intervjuobjekter for å kartlegge motivasjon generelt og bruk av ulike typer incitament spesielt. Gruppene bør settes sammen etter kriterier som tradisjonelt har sammenheng med svarprosent (utdanning, inntekt, alder).

Resultatene fra disse gruppesamtalene bør inkorporeres i selve undersøkelsesopplegget og danne utgangspunkt for den konkrete utformingen av informasjonsmateriell, bruk av incitament og opplæring av intervjuerne. Før SSB eventuelt tar i bruk lotteri som motiverende tiltak, bør det vurderes om det er prinsipielle/formelle sider ved dette som må avklares.

12. Generelt om formålet med tverrsnittsundersøkelsen

Et hovedformål med tverrsnittsundersøkelsene er å skaffe det vi har kalt indikatorinformasjon. Slik informasjon skal tjene til å overvåke utviklingen på enkeltområder som det er knyttet politiske interesser og i noen tilfeller politiske målsettinger til. Det gjelder både utviklingen for den norske befolkningen under ett og utviklingen for en rekke ulike befolkningsgrupper.

Et annet hovedformål er å skaffe informasjon som går på tvers av temaer, noe som bl.a. er viktig i fordelingsanalyser. Det bør også være et siktemål gjennom sammenslåing av flere årganger av tverrsnittsundersøkelsen å belyse situasjonen for små grupper som f.eks. enslige forsørgere eller arbeidsledige.

13. Hovedtrekk ved opplegget av tverrsnittsundersøkelsen

Teknisk er opplegget tidligere beskrevet slik: En undersøkelse med et utvalg av 5000 personer 16 år og over, intervjuetiden finansiert av SSB er 30 minutter. Intervjuetiden kan utvides gjennom ekstern finansiering. I utgangspunkt er det ikke panelansats.

I utgangspunkt skal tverrsnittsundersøkelsen innholdsmessig dekke de samme temaene som dagens levekårs-, helse-, arbeidslivs- og tidsnyttingsundersøkelser. Gjennom ekstern finansiering vil den også kunne dekke temaene i boforholds- og kulturbruksundersøkelsen.

I denne innstillingen har vi ikke gått noe detaljert inn på planleggingen av innholdet i tverrsnittsundersøkelsen. Vi begrenser oss til noen mer generelle synspunkter på hvilke områder det er viktig å utrede i planleggingsprosessen. Det hadde vært ønskelig å komme noe lenger i planleggingen. Vi har gitt en oversikt over de temaer eller moduler som inngår i de nåværende helse-, levekårs-, arbeidslivs-, boforholds- og tidsnyttingsundersøkelser i vedlegg 3. Vi ser det imidlertid som vanskeligere å komme særlig langt med å konkretisere et forslag til innhold for tverrsnittsundersøkelsen enn for panelundersøkelsen uten å ha bred kontakt med brukerne.

I planleggingen av innholdet i tverrsnittsundersøkelsens intervju er det viktig å ta hensyn til følgende:

1. En bør ta utgangspunkt i de eksisterende tidsseriene. Der hvor det er flere tidsserier som er ment å måle det samme bør en vurdere de ulike tidsseriene og velge én som (hoved)tidsserie.
2. Det er viktig at en ser på tverrsnittsundersøkelsene som en helhet. En bør betrakte hele det området som skal dekkes av tverrsnittsundersøkelsene som sammensatt av temaer eller moduler. Den enkelte årgang av tverrsnittsundersøkelsen settes sammen av et antall moduler.
3. Til grunn for sammensettingen av moduler i den enkelte tverrsnittsundersøkelse bør det for hvert tema foretas en vurdering av:
 - hvor hyppig det er behov for å foreta datainnsamling for temaet
 - hvor stor utvalgsstørrelsen trenger være for temaet
 - hvilke andre temaer det er behov for å se det i sammenheng med.
 - hvilke temaer som skal finansieres internt og hvilke eksternt.
4. Tverrsnittsundersøkelsene bør inneholde en kjerne av spørsmål som går igjen fra år til år. En viktig grunn til dette er at en gjennom sammenslåing av utvalgene for flere år skal få bedre mulighet for å følge utviklingen i små gruppers livssituasjon. En bør også vurdere faste spørsmål som er spesielle for enkelte små grupper som blir avgrenset gjennom intervjuet (f.eks. enslige forsørgere). CAI-teknikken gir vesentlig bedre muligheter for å stille spørsmål til utvalgte grupper som defineres gjennom intervjuet. På denne måte vil mulighetene øke for å følge utviklingen i levekår for små grupper, evt. med eksternt finansiering.

14. Forholdet mellom tverrsnittsundersøkelsen og eksisterende undersøkelser

Er det trekk ved de undersøkelsene som tverrsnittsundersøkelsen skal erstatte som kan bli vanskelig å gjennomføre i det nye systemet, eller som vil kreve spesielle tiltak eller ekstra ressurser?

14.1. Levekårsundersøkelsen

Levekårsundersøkelsen gjennomføres hvert 4. år. Utvalget består av 5 000 personer i alderen 16 år og over utenfor institusjon. Det foretas som hovedregel besøksintervju, intervjutiden er ca. én time. Ca. 40 prosent av utvalget utgjør et panel, panelet var fast i årene 1980, 1983, 1987 og 1991. Panelet i 1995 er trukket fra 1987-utvalget. Om lag to tredeler av spørsmålene er blitt stilt i alle undersøkelsene fra 1980.

En forholdsvis bred dekning av alle levekårskomponenter eller -områder i én undersøkelse er ikke tenkt prioritert i tverrsnittsundersøkelsen. Det er tenkt en liten kjerne av spørsmål som dekker levekårsområdet i hele bredden. Muligheten for å analysere samlemål for levekår vil derfor bli mindre. Levekårsundersøkelsens funksjon som en referanse for undersøkelser av spesielle gruppers levekår vil heller ikke fullt ut kunne dekkes av de nye undersøkelsene. Som tidligere nevnt vil det i prinsippet være mulig å inkludere bredt dekkende levekårsundersøkelser blant tverrsnittsundersøkelsene dersom det er stor etterspørsel etter de nevnte formålene.

14.2. Helseundersøkelsen

Helseundersøkelsen gjennomføres hvert 10. år. En undersøkelse i 1995 er under planlegging. Utvalget består av om lag 10 000 personer i alle aldre utenfor institusjon. Det trekkes personer og alle personer i trekkpersonens husholdningen skal intervjues. Foreldrene intervjues om barna i husholdningen. Det gjennomføres som hovedregel besøksintervju. Intervjutiden er i gjennomsnitt ca. 40 minutter.

Følgende trekk ved helseundersøkelsen vil kreve spesielle tiltak:

- Utvalget til helseundersøkelsen er nå vel 10 000 personer, altså mer enn dobbelt så stort som utvalget for den enkelte tverrsnittsundersøkelse. Et alternativ til dagens system med sjeldne undersøkelser med store utvalg (10 000 personer hvert 10. år) er mindre utvalg, men noe hyppigere registrering. Det bør vurderes i forbindelse med tverrsnittsundersøkelsen om det er variable som det kan være viktige å registrere for et utvalg av størrelsesorden 10 000 personer, og i tilfelle om en vil få tilfredsstillende resultater ved å registrere slike variable i to påfølgende tverrsnittsundersøkelser. Vi vil stille et spørsmål ved nødvendigheten av å stille alle spørsmål i helseundersøkelsen til et utvalg på

10 000 personer. Vi ser tverrsnittsundersøkelsens fleksibilitet, med mulighet for å differensiere hyppighet og utvalgsstørrelse som en klar fordel.

- Helseundersøkelsen omfatter barn under 16 år. Barn inngår ikke i utvalget til tverrsnittsundersøkelsen. Dersom barn skulle inngå i det årlige utvalget av 5 000 personer ville det bety at færre husholdninger etableres til inntekts- og formuesundersøkelsen. Det er viktig å få kartlagt barns helse, det vil derfor kreves ekstra midler eller omprioriteringer for å få til slik statistikk (en kan f.eks. se spørsmål til foreldrene om barnas helse som en del av spørsmålene og dermed intervjutiden i voksenskjemaet).

- I helseundersøkelsen intervjues alle personer i husholdningen. Det er altså mulig å analysere sammenhenger i helse på husholdningsnivå. Dette er i prinsippet mulig også i tverrsnittsundersøkelsen, ved å trekke færre personer, men la alle i husholdningen inngå i undersøkelsen. Dette vil føre til at det etableres færre husholdninger for inntekts- og formuesundersøkelsen. Et slikt opplegg fører også til andre ulemper. Tverrsnittundersøkelsen vil inneholde annen informasjon enn helseinformasjon. For en del slik informasjon vil et "husholdningsutvalg" føre til vesentlig større varians. Helseundersøkelsens "husholdningsutvalg" har ikke blitt brukt i NOS-publikasjonen, men har blitt brukt i enkelte analyser. Bruken har imidlertid vært liten.

Helseundersøkelsens utvalg fører til noe lavere innsamlingskostnader, men også til større belastninger på den enkelte husholdning.

14.3. Tidsnyttingsundersøkelsen

Tidsnyttingsundersøkelser har blitt gjennomført om lag hvert 10. år. Den siste undersøkelsen i 1990 bygger på et utvalg av 5 000 personer 16-79 år utenfor institusjon. Hver person i utvalget skal føre dagbok i to dager. Utvalget er spredt jevnt over alle ukedager i hele året. Dessuten gjennomføres det to besøksintervju, et før og et etter dagboksperioden. Samlet intervjutid for de to intervju er om lag én time.

- Innsamlingen til tidsnyttingsundersøkelsen foregår over hele året. Utvalget er jevnt fordelt over alle årets dager. Dette har konsekvenser i forhold til husholdningsetableringen for inntekts- og formuesundersøkelsen. Vanligvis vil husholdningssammensetningen registreres på høsten i tverrsnittsundersøkelsen. I dette tilfellet vil sammensetningen referere til alle tidspunkter i inntektsåret. Det bør vurderes om det vil ha noen betydning for inntektsstatistikken.

- Populasjonen i tidsnyttingsundersøkelsen var i 1990 16 - 79 år. Den bør opprettholdes slik, og vil altså avvike litt fra den vanlige populasjonen i tverrsnittsundersøkelsen. I hvert fall bør dagboksdelen av undersøkelsen ikke omfatte de eldste.

- Innsamlingskostnadene er vesentlig høyere i tidsnyttingsundersøkelsen enn i f.eks. levekårsundersøkelsen. Det gjelder selv om frafallet er vesentlig større. Det skyldes at opplegget med dagbok krever at intervjuerne gjør to besøk, ett før og ett etter dagboksperioden. Intervjuskjemaet vil kunne kortes vesentlig ned. Innholdet i intervjuet bør begrenses til opplysninger som skal ses i sammenheng med dagboksopplysningene. Likevel vil utgiftene bli noe høyere enn en vanlig tverrsnittsundersøkelse.

14.4. Arbeidslivsundersøkelsen

Arbeidslivsundersøkelsen gjennomføres hvert 4. år, sist i 1993. Utvalget til arbeidslivsundersøkelsene avviker sterkt fra utvalget til tverrsnittsundersøkelsene. Til Arbeidslivsundersøkelsen i 1989 ble det først trukket et utvalg av bedrifter, og dernest et utvalg av arbeidstakere i alderen 16-66 år i disse bedriftene. Ved undersøkelsen i 1989 ble det også foretatt intervju med daglig leder og med personalansvarlig i bedriften, og et utvalg av tillitsvalgte ble intervjuet. Utvalget til arbeidslivsundersøkelsen i 1993 består av de personer i 1989-undersøkelsen som fortsatt var arbeidstakere, supplert med unge arbeidstakere og "erstatninger" for arbeidstakere som hadde forlatt disse bedriftene. Det supplerende utvalget ble trukket fra de samme bedriftene som i 1989. I 1993-undersøkelsen ble det ikke foretatt intervju med andre enn arbeidstakerne. Undersøkelsen gjennomføres som hovedregel som besøksintervju. Intervjutiden er om lag én time.

En integrering av de ulike undersøkelsene forutsetter at utvalgene er generelle befolkningsutvalg. Et generelt utvalg vil imidlertid omfatte en mindre andel arbeidstakere. I et generelt utvalg av personer 16 år og over utgjør arbeidstakerne 55 prosent, alle sysselsatte 64 prosent og alle sysselsatte med en arbeidstid på minst 10 timer 61 prosent. En må altså opp i store generelle utvalg for å få arbeidslivsopplysninger om snaut 3 700 arbeidstakere som i Arbeidslivsundersøkelsen i 1993.

Betydelige deler av innholdet i den siste arbeidslivsundersøkelse regner vi med vil bli dekket av panelundersøkelsen. Det gjelder endringer i personens stilling på arbeidsmarkedet (endringer i yrkesaktivitet, endringer i arbeidsplass, yrke o.l.) og det gjelder fysisk og organisatorisk arbeidsmiljø. (dessuten vil panelundersøkelsen også gi opplysninger om selvstendige og om overganger mellom yrkesaktiv og ikke-yrkesaktiv situasjon). For disse områdene vil en over tid få opplysninger fra større utvalg enn det arbeidslivsundersøkelsene gir. For de andre områder som dekkes av arbeidslivsundersøkelsen må en vurdere hvor store utvalg en trenger opplysninger fra (opplysninger om f.eks. områdene: verneombud og miljøutvalg, fagforeningsaktivitet/sosiale aktiviteter og bedriftshelsetjeneste er det neppe nødvendig å få fra så store utvalg som i arbeidslivsundersøkelsen).

14.5. Boforholdsundersøkelsen

Boforholdsundersøkelsen er en eksternt finansiert intervjuundersøkelse som har blitt gjennomført med 7-8 års mellomrom, første gang i 1967, siste gang i 1995. Det ble i 1995 trukket et utvalg av 4 000 personer, og samlet opplysninger om husholdningene til disse. Undersøkelsen gjennomføres som et besøksintervju, intervjutiden er vel én time.

Det er ingen spesielle vansker med å integrere boforholdsundersøkelsen. I 1995 ble boforholdsundersøkelsen trukket med person, og ikke familie som trekkeenheter, hvilket gjør utvalgene mer sammenlignbare.

15. ECHP

Det er bred enighet om at ECHP skal integreres i det nye systemet av utvalgsundersøkelser. Vårt forslag er at store deler av databehovet til ECHP dekkes gjennom panelundersøkelsen med tilkoblede registeropplysninger, og at enkelte opplysninger innhentes gjennom tverrsnittsundersøkelsene. Som ECHP legger panelundersøkelsen vekt på å skaffe forløpsopplysninger om inntekt, arbeidsmarked og utdanning og noe opplysninger om boligforhold. Vedlegg 4 viser hvordan variablene i ECHP dekkes av panelundersøkelsen slik den er beskrevet i kap. 10.

ECHP er ikke fullt ut planlagt som en panelundersøkelse. Den inneholder også enkelte opplysninger som først og fremst er interessante som tverrsnittsopplysninger. Enkelte av opplysningene i ECHP vil derfor kunne dekkes like godt i tverrsnittsundersøkelsen.

Utvalget til panelundersøkelsen er et utvalg med person som trekkeenheter, og det er utvalget av personer som følges over tid. I ECHP er det utvalg av husholdninger som følges over tid.

Det er viktig å ta hensyn til ECHP i planleggingen av panelundersøkelsen. For å gi en antydning av i hvilken grad panelundersøkelsen vil dekke innholdet i ECHP skal vi gi en oversikt med utgangspunkt i forslaget til innhold i panelundersøkelsens (se kap. 10).

Tabell 2. Dekning av spørsmål i ECHP skjemaet for 1995. Antall spørsmål

	Ialt	Ikke dekket	Dårlig (*)	Sammenlignbarhet	
				Mindre god (**)	God (***)
Husholdningsskjema	44	14	9	2	19
Arbeidsmarked	100	47	0	8	45
Sosiale relasjoner og omsorg	10	10	0	0	0
Aktivitet siste år	14	4	3	1	6
Inntekt	25	3	1	1	20
Helse	7	6	0	0	1
Bakgrunnsopplysninger	27	6	1	6	14
I alt	227	90	14	18	105

Snaut halvparten (46 prosent) av spørsmålene i ECHP dekkes i panelundersøkelsen med god sammenlignbarhet.

Av litt større temaer i ECHP som ikke vil bli dekket i panelundersøkelsen er:

- Forholdet job - utdanning (5 spm.)
- Pensjonsforsikring (18 spm.)
- Arbeidssøkeres vurderinger rundt ønsket job, jobsjanser og søkeatferd (17 spm.)
- Helse og bruk av helsetjenester (6 spm.)

For de fleste av disse temaene har vi vurdert det slik at de med like stort utbytte vil kunne samles inn i tverrsnittsundersøkelsen.

Referanser

Bjørnstad, J og Dag Einar Sommervoll (1993): Nonresponse models for panel surveys. Notater 93/18, Statistisk sentralbyrå.

Samordning av levekårsrelatert statistikk. Innstilling fra arbeidsgruppe. 1. juni. Statistisk sentralbyrå

Spjøtvoll, E og Ib Thomsen (1987): Application of some empirical Bages methods to small area estimation. Invited paper ISIs session 1987.

Thomsen, I og Dinh Quang Pham (1991): An application of latent Markov models to estimate response errors from repeated surveys. Contributed paper ISIs session 1991.

Thomsen, I og Dinh Quang Pham (1993): Estimation of response and non-response errors from panel data. Contributed paper ISIs session 1993.

Aaberge, R (1988): Bruttostrømmer på arbeidsmarkedet. NAUT-rapport 88-3.

REGISTEROPPLYSNINGER

OPPLYSNINGER FRA UTDANNINGSREGISTRET

HØYESTE UTDANNING

1. Høyeste fullførte utdanning. Art (6 sifre) og klassetrinn

Omfatter utdanning med en varighet på minst 300 timer i:

Grunnskole
 Videregående skoler, herunder
 folkehøgskoler
 AMO-kurs
 Universiteter og høyskoler
 Fag- og svenneprøver
 Utdanning tatt i utlandet fram til 1990 for utenlandsfødte
 personer bosatt i Norge ved utgangen av 1990.

Omfatter ikke kurs med varighet under 300 timer, bl.a. en del:

Opplæring i yrkeslivet (bortsett fra enkelte
 etatsskoler) og voksenopplæringskurs
 Omfatter heller ikke utdanning som norskfødte har fullført i
 utlandet etter 1. nov. 1980, og utdanning som utenlandsfødte
 har fullført etter 31.12.1990.

2. Årstall for fullført høyeste utdanning. Hvis flere utdanninger på samme nivå regnes siste.

3. Fullføringsland (uoppgitt for mange, f.eks. for alle som har fullført før november 1970).

UTDANNINGSAKTIVITET/FORLØP

Personregnskapet skal gi oversikt over alle utdanningsaktiviteter i løpet av året med start- og sluttidspunkt. For alle som er registrert med igangværende utdanning pr. 1.10 år T-1 og år T og/eller som har avsluttet utdanning i perioden 1.10. år T-1 til 30.9 år T er følgende opplysninger særlig relevante:

1. Utdanningens art, klassetrinn og studieretningskode

2. Heltid/deltid

3. Elevens påbegynnings- og avslutningspunkt
4. Skoleslag (næring)
5. AMO-kurs
6. Fagfelt
7. Kursets påbegynnings- og avslutningspunkt

Utdanningsregistret vil bare tilnærmet kunne gi en totaloversikt over utdanningsaktivitet i løpet av året (1.10. - 30.9.). I tillegg til at det ikke omfatter kortere utdanning og en del utdanning tatt i utlandet vil utdanninger som startes i perioden og avbrytes før 1.10 (for studenter er det betalt semesteravgift som telles) ikke bli regnet med.

Med disse unntak vil alle utdanninger en person holder på med i løpet av året være registrert. Det gjelder også for personer som er i gang med mer enn én utdanning på samme tid.

Ved å samle inn slik opplysninger hvert år vil en få en oversikt over utdanningsaktiviteten og -forløpet til personene i paneutvalget.

OPPLYSNINGER FRA DATABASEN FOR ARBEIDSMARKEDSOPPLYSNINGER

ARBEIDSTAKERFORHOLD MED TILKNYTTETE LØNNSFORHOLD

Av drøyt 2.3 millioner arbeidstakerforhold er det bare ca 140 000 som ikke er tilknyttet et lønnsforhold. Vel 1/3 av dette skyldes manglende utmelding fra A/A-registret, mens halvparten skyldes manglende eller ufullstendig innrapportering til LTO-registret. Det er en overrepresentasjon av kortvarige og mindre arbeidsforhold.

I personregnskapet arbeider en med å definere sysselsatt person. Personer i A/A- og LTO registret vil i utgangspunkt bli regnet som sysselsatt. Det vil imidlertid også gjelde flere. Det må vurderes om vi skal begrense oss til å ta med disse, eller om vi også skal ta med de ca 140 000 arbeidstakerforhold uten tilknytning til lønnsforhold og de vel 1.5 millioner lønnsforhold uten tilknyttet arbeidstakerforhold.

For hvert arbeidstakerforhold med tilknyttet lønnsforhold har en følgende relevante opplysninger (hvert slikt arbeidstakerforhold utgjør en egen record):

1. Startdato
2. Sluttdato
3. Arbeidstid (4-19, 20-29,30 timer og over)
4. Næring, antall ansatte, eierforhold, sektor, arbeidsstedskommune
5. Antall dager sysselsatt ialt i perioden
6. Antall dager sysselsatt ialt i året hos denne arbeidsgiver
7. Sumbeløp for kontantlønn i forholdet
8. Sumbeløp for ordinære naturalytelser (frynsegoder) i forholdet.

SELVSTENDIGEFORHOLD

Selvstendige vil bli registrert i personregnskapet med:

1. Næring
2. Arbeidsstedskommune

ARBEIDSLEDIGEFORHOLD

For alle ledighetsperioder til en person har en følgende opplysninger

1. Start- og sluttmåned (i enkelte tilfeller dato) for ledighetsperioden
2. Helt eller delvis ledig
3. Permittert
4. Dagpenger

TILTAKSFORHOLD

For hver tiltaksperiode har en følgende opplysninger:

1. Start- og sluttmåned(i enkelte tilfeller dato)
2. Type tiltak
3. Dagpenger

VERNEPLIKT/SIVILARBEIDERFORHOLD

1. Start- og sluttdato (mangler ennå).

Gir dette et riktig bilde av bevegelser på arbeidsmarkedet? Noen problemer:

- Begrenser vi oss til arbeidstakerforhold med tilknyttet lønnsforhold vil vi miste noen arbeidsforhold.
- Sysselsetting som familiearbeidskraft. Noen av disse registreres antagelig som selsstendige, vi vet ikke hvor mange. Familiearbeidskraft utgjorde imidlertid ifølge AKU i 1994 bare 23 000 personer, eller 1.1 prosent av de sysselsatte.

- Når en bedrift skifter eier vil arbeidsgivernummeret endres og det vil nå se ut som om det startes et nytt arbeidsforhold. Fra 1.9.1995 vil A/A-registret ta i bruk Enhetsregistrets nummerserie. En vil da få bedre data for skifte av arbeidsforhold.

Det er planer om å beregne antallet "arbeidde timer ialt" i året i arbeidstakerforhold. Dette vil være svært verdifullt.

LTO-registret inneholder en god del "frynsegoder". Det er ikke planer om å spesifisere disse i Personregnskapet.

OPPLYSNINGER OM TRYGDDEFORHOLD

På nåværende tidspunkt er bare trygdeopplysninger fra LTO-registret inne i personregnskapet. Det er planer om å utnytte også opplysningene i Rikstrygdeverkets registre.

LTO-registret registrerer utbetalinger for følgende trygdetyper:

1. Dagpenger
2. Sykepenger
3. Alderspensjon
4. Uførepensjon
5. Attføring
6. Overgangsstønad for enslige forsørgere

For hvert trygdeforhold er følgende opplysninger registrert:

1. Beløp utbetalt
2. Antallet dager med trygdeytelser
3. Fem fra- og til datorer (dag og måned)

OPPLYSNINGER OM DEMOGRAFISKE FORHOLD

1. Endringer i sivilstatus siste år
 - Inngått ekteskap (dato, ektefelle)
 - Separasjon/skilsmisse (dato, ektefelle, vigselsdato)
 - Ektefelles død (enke/enkemann)
2. Familieopplysninger
 - Barn født siste året (dato og kjønn)
 - Egne barn uansett hjemmeboende eller ikke
 - Familietype ved årets begynnelse
3. Flyttinger siste året
 - Bostedskommune ved årets begynnelse
 - Flyttedato og fra-/til kommune (opp til 5 flyttinger)

4. Inn- og utvandring siste året
Dato og til/fra kommune

5. Fødelandsopplysninger
Eget fødeland
Mors og fars fødeland
Innvandringskategori
Innvandret første gang (år)

INNTEKTER, FORMUE, VARIGE FORBRUKSGODER

Inntekts- og formuesundersøkelsen vil gi en lang rekke opplysninger som det vil være viktig å utnytte. Alle disse refererer til kalenderår.

1. Ulike inntektsbegreper
Ulike typer inntekt
2. Ulike formuesbegreper
Ulike typer formue (inkl. gjeld)
3. Skatter og avgifter

Det påtenkte inntektsregistret vil i tillegg inneholde en rekke opplysninger som blir koblet på fra andre registre

1. Statens lånekasse for utdanning
Lån og stipend tildelt for året
Gjeld
Innbetalte renter i løpet av året
2. Bostøtte fra Husbanken
Beløp
3. Barnetrygd
4. Økonomisk sosialhjelp
Samlet bidrag i løpet av året for person og husholdning
Måneder med økonomisk sosialhjelp
Økonomisk situasjon ved første stønadsmåned

Kjøretøyregistret gir opplysninger som kan kobles til person (for registreringer foretatt fra 3. kvartal 1985). Registre gir for hvert enkelt kjøretøy bl.a. opplysninger om:

- Registreringsdato
- Første registreringsår
- Merke og type

OPPLYSNINGER OM LØNN

Lønnsstatistikken er under omlegging. Det er planen å gjennomføre en såkalt hovedtelling for privat sektor som en del av den nye lønnsstatistikken høsten 1996 (offentlig sektor tidligst fra 1997). Denne hovedtellingen er en utvalgsundersøkelse men vil omfatte en så stor del av lønnstakerne at den blir interessant å koble med også for en utvalgsundersøkelse med et lite utvalg.

Det trekkes et utvalg av foretak, stratifisert etter foretakets størrelse. Det innhentes opplysninger om alle ansatte i uttrukne foretak. Det er anslått at hovedtellingen vil omfatte om lag 90 prosent av alle lønnstakere.

Hovedtellingen vil for den enkelte lønnstaker gi følgende opplysninger:

1. Stillingsbetegnelse og -kode. Disse er forløpig ikke ISCO-koder, men vil bli oversatt til ISCO-koder.
2. Jobstatus, herunder elev/lærling og lederstatus
3. Ansettelsesperiode (midlertidig eller "fast" ansatt)
4. Heltids-/deltidsstilling
5. Skiftarbeid
6. Antall normalarbeidstimer pr. uke
7. Avlønningsform
8. Ansiennitet (første ansettelsesdato)

I intervjuet bør en ha opplysninger om bedrift ifølge lønnsstatistikken for utvalget til panel- og tverrsnittsundersøkelsen. For personer i utvalget som ikke arbeider i en bedrift som er med i utvalget for hovedtellingen må en gjennom intervju skaffe de opplysninger som lønnsstatistikken ville gitt..

ULIKE TILTAK FOR Å MOTIVERE TIL DELTAKING I PANELUNDERSØKELSER

- * Intervjumateriell - Adressering av IO-brev:
 - * Selv om panelet utgjør et personutvalg bør indirekte intervjuing tillates. IO-brevet utformes som en henvendelse til husstanden og adresseres til hoved/referanseperson med kopi til IO. Ved kontakt kontrolleres at IO er en del av husstanden.
 - * Hvis nei - innhentes opplysninger om IO's nye adresse/tlf.nr.
 - * Hvis ja - intervjues først hovedpersonen om de spørsmål som angår hele husstanden. Deretter intervjues IO om personspesifikke forhold.

- * Intervjumateriell - Innholdet i IO-brevet:
 - * Levekår95 brukes som mal når det gjelder formuleringer om personvern/datasikkerhet.
 - * Inkludere formuleringer om at husstanden vil bli kontaktet på nytt om ca. ett år.
 - * Inkludere formuleringer om at alle som deltar vil motta en rapport med hovedresultater. Ønske om rapport formuleres også som spørsmål i selve intervjuet.
 - * Formulering om premiering/godtgjøring (se eget punkt)
 - * Utsending av IO-brev på begge målføre etter standard prosedyrer. Inkludere spørsmål om foretrukket målføre ved framtidige henvendelser i selve intervjuet.

- * Intervjueroplæring/instruks:
 - * Det legges opp til at undersøkelsen gjennomgås særskilt på alle rekrutterings- og oppfølgingskurs som holdes for intervjuerne. Under opplæringen vektlegges førstehåndskontakt, presentasjon av selve undersøkelsesopplegget og oppfølging av motvillige IO. Det er viktig å vektlegge undersøkelsen som en særlig utfordring bl.a. ved å vise til tilsvarende vellykkede opplegg i andre land.
 - * Ellers følges standard prosedyrer for opplæring og utforming av intervjuerinstrukser

- * Datainnsamling - intervjuform:
 - * Selv om panelundersøkelsen første gang fortrinnsvis skal gjennomføres ved besøk og senere fortrinnsvis over telefon, er det nødvendig å utvise stor fleksibilitet i forhold til den intervjuform IO selv foretrekker.
 - * Det bør også utarbeides en forenklet papirversjon for selvadministrert selvutfylling.

* Datainnsamling - feltperiode:

* Under feltarbeidet bør det avsettes tid for oppfølging av frafall. All oppfølging styres til særlig kvalifiserte intervjuere.

* Kontroll- og evalueringstiltak:

* I hovedsak følges standard prosedyrer for gjennomgang og kontroll av skjema og intervjuerens atferd under selve feltperioden.

* I etterkant legges det opp til en utvidet evaluering og kontroll av alle mulige feilkilder knyttet til den praktiske gjennomføringen av undersøkelsen.

* Incitamenter:

* Avklare SSBs prinsipielle holdning til bruk av premiering i form av lotteri.

* Den konkrete utformingen av et opplegg for bruk av incitamenter baseres på motivasjonskartleggingen som skissert i avsnitt 11.4. I budsjettsammenheng bør det avsettes kr. 25 000 for formålet.

OVERSIKT OVER INNHOLDET I EN DEL UTVALGSUNDERSØKELSER

HELSEFORHOLD	Antallet spørsmål				
	HU95	BU95	ALU93	LKU95	TNU90
Egenvurdering av helse	1		1		
Sykdom/skade/funksjonshemming	16		2	4	
Virkning av sykdom/skade. Nedsatt aktivitet	6		1	1	1
Astma, allergi	4				
Smarter, symptomer, psykisk helse	2		4	1	1
Funksjonsevne. Syn, hørsel, mobilitet	16	3		5	2
Kontakt med helsetjeneste, egenbetaling	21				
Kontakt med tannlege, tanntilstand, betaling		4			
Bedriftshelsetjeneste	3		2		
Bruk av medisin	4				
Røyking	7				
Alkoholbruk	3				
Mosjon	2				
BOFORHOLD					
Huset, boligen	2	21		5	1
Oppvarming, kulde, fukt, oppbevaring		6		1	
Vedlikehold, reparasjonsbehov	8				
Disposisjonsforhold	1	12		1	1
Utleie		5			
Annen bolig		4			
Boliganskaffelse, boligverdi, boliggjeld	21			2	
Boutgifter		26		3	
Nærmiljø, støy, utearealer	4	9		5	2
Forrige bolig		5			
Boligpreferanser og -planer		6			
Funksjonshemmedes boligbehov		4			
ARBEIDSFORHOLD					
Hovedarbeidsforhold (yrke, næring, arbeidstid)	6	4	7	11	6
Biarbeidsforhold (yrke, næring osv)			1	3	2
Ektefelles hovedarbeidsforhold	2		3	4	4
Arbeidsledelse	1		3	1	
Lønn og lønnsforhold			13	2	
Fysisk arbeidsmiljø	1		6	6	

	HU95	BU95	ALU93	LKU95	TNU90
Organisatorisk arbeidsmiljø			14	6	
Arbeidstidsordninger, arbeidsreise		2	5	3	3
Holdninger til arbeid			4	1	
Kjønnssegregering			2		
Verneombud, miljøutvalg			7		
Fagforeningaktivitet			3		
Yrkeshistorie, tidligere yrke	2		34	5	2
Arbeidsløshet, arbeidssøking	4	1	1	9	2
Muligheter for avansement, jobsøking			4		
Arbeidsulykker, sykefravær			4		
Omsorgspermisjon			1		

LØNNET OG ULØNNET OMSORG

Husarbeid	1			1	
Ulønnet omsorg, pleie	6	3		9	19
Offentlig omsorg, pleie	2			2	1
Barnetilsyn				1	6

UTDANNING, KOMPETANSE

Utdanningsnivå					
Yrkesrettet opplæring, kurs			5		
Jobbens kompetansekrav			3		

ØKONOMI

Fritidshus, bil, båt o.l.	1		2		
Husholdningsutstyr				2	3
Vurderinger av husholdningsøkonomi				5	
Inntekt	3				

SOSIAL KONTAKT

Kontakt med familie og venner	2			9	4
Nabokontakter	1	3		2	2
Organisasjonsaktivitet	1			1	1

TIDSBRUK

Fritidsaktiviteter				2	10
Holdninger til tid					3
Spm. om dagboksperioden					16

VOLD OG TRYGGHET

	HU95	BU95	ALU93	LKU95	TNU90
Utsatt for vold			1		
Frykt for vold				1	

FLYTTING

Flytting		3		2	2
Flyttegrunn		2			

OPPVEKSFØRHOOLD

Oppvekststed	1				
Oppvekstfamilie	10			9	

HUSHOLDNING OG FAMILIE

Husholdning	1	4		3	1
Sivilstatus, ekteskapshistorie	1	3	3	5	1
Barn, graviditet, prevensjon	3		1		

HOVEDAKTIVITET

	1	1		1	1
--	---	---	--	---	---

DEKNING AV ECHP95-SPØRSMÅL I PANELUNDERSØKELSEN

Spm.nr. ¹	Tema	Sammen- lignbarhet
Husholdningsspørreskjema		
1	Når flyttet inn i bolig	*** ²
2	Fra hvilket fylke	***(R) ³
3	Flyttegrunn	***
4	Hustype	***
5	Antall rom	***
6	Boligstandard	***
7	Problemer med boligen	0
8	Eie-,leieforhold	***
Eiere		
9/10	Boliglån	*(R)
11	Vurdering av boutgift	0
12	Mottar bostøtte	***(R)
Leiere		
13	Hvem eier huset	*
14	Husleie	***
15	Husleien dekker	***
16	Vurdering av boutgift	0
17	Mottar bostøtte	***(R)
18/18A	Beløp bostøtte	***(R)
19	Varige forbruksgoder	**
21	Har forbrukslån	*(R)
22	Vurdering forbrukslån	0
23	Vurdering av inntekt	0
24	Fattigdom	0
25	Betalingsvansker	*
26A-B	Barnetilsyn	0
26D	Egen inntekt for barn <16 år	** (R)
27	Inntektskilder	*** (R)
28/28A	Nettoinntekt	*** (R)

¹ Spm.nr refererer til utkast til spørreskjema for ECHP, Wave 2, 1995 (Doc. PAN 21)

² Sammenlignbarhet god: ***, mindre god: ** og dårlig: *

³ R betyr at opplysningene hentes fra register

Spm.nr.	Tema	Sammen- lignbarhet
29	Muligheter for å spare	0
30	Minimumsinntekt	0
31	Inntekt i år/forrige år	*(R)
32	Mottok sosialhjelp	***(R)
33/33A	Måneder m/sosialhjelp	***(R)
34-36	Utleieinntekt av bolig	*(R)
37	Arv,gave,gevinst	0
38	Beløp motatt	0
39	Egenproduksjon	0
40	Vurdering av om tiden er gunstig for større kjøp	0

Individ spørreskjema

Sysselsatte (>15 timer/uke)

1	Sysselsatt minst 15 t/u	***
2	Midlertidig fraværende	***
3	Yrkesstatus	***
5/6	Når begynt hos nåværende arbeidsgiver	***
7	Søkemåte	0
8	Arbeidsløs rett før	***(R)
9	Hvor lenge	***(R)
10	Første job?	0
11	Når sluttet i forrige job	***
12	Grunn for å slutte	***
13	Vurdering forrige/ nåvær. job	***
14	Yrke	***
15	Overkvalifisert	0
16	Må bruke fremmedspråk	0
17	Hvilke?	0
18	Næring	***
19	Bedriftsstørrelse	***
20	Privat/offentlig sektor	***
22/32	Utdannet for jobben	0
23/33	Hvor viktig er utdanningen for jobben	0
34	Arbeidskontrakt	***
35	Kontraktens varighet	0
28-30/		
36-44	Pensjonsforsikring	0
45-46	Ledende stilling	**

Spm.nr.	Tema	Sammen- lignbarhet
47	Frynsegoder	**
48	Månedslønn	**
49	Ukentlig arbeidstid	***
Selvstendige		
24-26	Pensjonsforsikring	0
27	Ukentlig arbeidstid	***
Deltid		
51	Grunn for deltid	0
52	Tilfredshet med jobben	***
53	Fravær	0
54	Bijob	***
55	Yrke i bijob	***
56	Timer i bijob	***
57	Søker annen hovedjob	0
Søkere		
58	Ønsket arbeidstid	0
59	Søker bijob	0
60	Ønsket arbeidstid i bijob	0
61	Sjanser for å finne ønsket job	0
62	Kontaktet arbeidskontor	***(R)
63	Søkt arbeid aktivt	**
64	Grunn for ikke å søke	0
Ikke yrkesaktive (<15 timer/uke)		
65	Viktigste aktivitet/status	***
66	Sysselsatt	***
67	Arbeidssøker	***
68	Grunn for ikke å søke	***
69/80	Kunne begynne om to uker	0
70	Yrkesstatus	***
71	Yrke	***
72	Næring	***
73	Ukentlig arbeidstid	***
74	Grunn for deltid	0
75	Månedslønn	**
76	Søker annet arbeid	0
77	Ønsket arbeidstid	0
78	Minimumsinntekt	0

Spm.nr.	Tema	Sammen- lignbarhet
79	Sjanse for å finne annen job	0
81	Mottar dagpenger	*** (R)
82	Registrert på arbeidskontor	*** (R)
83	Kontaktet arbeidskontor	*** (R)
84	Søkt arbeid aktivt	**
85	Grunn for ikke å søke	***
86	Fått jobtilbud	0
87	Akseptert tilbudet	0
88	Begynne når	0
89	Grunn for ikke å akseptere tilbud	0
Siste hovedjob, ikke yrkesaktive		
90	Hatt job tidligere?	**
92/93	Når sluttet i forrige job	***
94	Yrkesstatus forrige job	***
95	Yrke forrige job	***
96	Næring f.j.	***
97	Bedriftsstørrelse f.j.	***
98	Sektor f.j.	***
99/100	Ledende stilling f.j.?	***
101	Hel/deltid f.j.	***
102	Grunn for å slutte i f.j.	***
103-105	Pensjonsforsikring	0
Omsorg og sosiale relasjoner		
107	Passer barn, ubetalt	0
108	Antall timer	0
109	Omsorg for andre?	0
110	I husholdningen?	0
111	Timer omsorgarbeid	0
113	Hindrer yrkesarbeid?	0
114	Medlem av organisasjon	0
115	Samvær med naboer	0
116	Samvær, venner/familie	0
117	Sosialt isolert?	0
Aktivitet siste kalenderår		
118	I utdanning i 1994	*** (R)
119	Start- og sluttdato	*** (R)
120	Type utdanning	** (R)

Spm.nr.	Tema	Sammen- lignbarhet
121	Yrkesrettet kurs/opplæring	***
122	Kursets varighet	***
123	Start- og sluttidspunkt	*(R)
124	Type kurs	0
125	Kurs betalt av arbeidsgiver	***
126	Heltid/deltid	*(R)
127	Motiv:forbedre ferdighet, jobsjanser	0
128	Vurdering av kursets nytte	0
129	Språkkurs, voksenopplæring i 1994	0
130	Hovedaktivitet/status månedlig	*(R)
131	Vært yrkesaktiv i 1994	***(R)

Personlig inntekt i 1994

132-138	Lønnsinntekt	***(R)
139/142/		
143	Næringsinntekt	***(R)
140	Andre i husholdningen i virksomheten	*
141	Hovedansvarlig	** (R)
144-147	Andre kilder til arbeidsinntekt	*** (R)
148	Overføringer	*** (R)
149	Støtte fra familie mv.	0
150	Beløp	0
151	Hvem ytet støtten	0
152-154	Kapitalinntekt	*** (R)
155-156	Tilbakebetaling av skatt	*** (R)

Helse

157	Generell vurdering av helse	0
158	Funksjonshemming	***
159-160	Akutt sykkelighet	0
161/162	Netter på sykehus	0
163	Kontakter med lege, tannlege	0
164-167	Medisinsk forsikring	0 (uaktuelt)

Spm.nr.	Tema	Sammen- lignbarhet
---------	------	-----------------------

Bakgrunnsopplysninger

168/169	Kjønn, alder	***(R)
170	Statsborgerskap	***(R)
	Intervjuet tidligere 172-173/	
181	Sivilstatus	***(R)
174/182	Samboer	***
	Intervjues første gang	
175	Når flyttet til regionen	** (R)
176	Flyttet fra ...region	** (R)
177/180	Fødeland	*** (R)
178	Siste land før Norge	0
179	Når kom til Norge	*** (R)
183	Alder første job	0
184	Arbeidsløs før første job	0
185	Arbeidsløs siste 5 år	** (R)
186	Antall ganger	** (R)
187	12 mnd ledighetsperiode	** (R)
188	Høyeste nivå allmennutd	*** (R)
189	Universitetsutd.	*** (R)
190	Alder avsluttet utd.	* (R)
191	Yrkesutdanning?	*** (R)
192	Type yrkesutdanning	** (R)
193	Alder avsluttet utd.	0
194	Tilfreds med utd.	0
195	Tilfredshet med arbeid økonomi, bolig, fritid	0

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 95/34 R. Jule: Registrering av byggesaker til GAB-registeret og byggearealstatistikkens kvalitet. 30s.
- 95/35 T.J. Klette: Vekst og produktivitet i norsk industri: Hovedrapport fra et NFR-prosjekt. 21s.
- 95/36 L. Daasvatn: Hotellstatistikken: Dokumentasjon av imputering og tabellrutiner på ny edb-plattform. 75s.
- 95/37 Å. Kaurin: Statistics on waste and recycling: Survey conducted in 1994 within the major divisions of industry; oil extraction, quarrying and mining, manufacturing industry and construction industry. 36s.
- 95/38 E. Vassenden: Ny lærerstatistikk (0340) Bearbeidingsplan. 19s.
- 95/39 E. Midtlyng: Forskning, skrytealbum eller viktig informasjonskilde. 34s.
- 95/40 L. Lerskau: Oversikt over konjunkturindikatorer i databasen NORMAP på FAME. 61s.
- 95/41 H. Skiri: Role and Status of Civil Registration (Population Registration) and Vital Statistics Systems in Norway. 25s.
- 95/42 T. Austbø and A. Essilfie: Waste Water Treatment and Waste Management Expenditure in Norway. 14s.
- 95/43 A. Sørbråten: Inntekts- og kostnadsundersøkelsen for privatpraktiserende tannleger 1995: Dokumentasjon. 47s.
- 95/44 M. Thonstad: Kvartalsvise lønssummer fra skatteregnskapet. Prøveprosjekt L. 19s.
- 95/45 T. Heimdal, V. Løwer og R. Wølner: Rutiner for produksjon av statistikk over kommunale helsetjenester. 51s.
- 95/46 B.E. Naug: Estimering av eksportrelasjoner på disaggregerte kvartalsdata. 16s.
- 95/47 K. Moum: Beregning av bruttoproduksjon og eierinntekt i boligsektoren i nasjonalregnskapet - noen metodiske synspunkter. 20s.
- 95/48 M.S. Bjerkseth: Forslag til hvordan Seksjon for bygg- og tjenestestatistikk skal følge Eurostats Forordning for strukturstatistikk: Resultat av pilotundersøkelsen. 83s.
- 95/49 S. Blom: Holdning til innvandrere og innvandringspolitikk. 36s.
- 95/50 A.M. Kleive Holmøy: Dokumentasjonsrapport: Beregning av vektorer til Inntekts- og formuesundersøkelsene 1993. 21s.
- 95/51 V. Pedersen: Inntekts- og formuesundersøkelsen 1991: Dokumentasjon. 106s.
- 95/52 T. Kornstad: Simulering av konsum og arbeidstilbud i et livsløpsperspektiv. 32s.
- 95/53 E.M. Nielsen: Forsprosjekt for en løpende nasjonal kulturstatistikk. 28s.
- 95/54 E. Heilund: Utvalgstrekkning, usikkerhetsberegning og frafallsbehandling i inntekts- og kostnadsundersøkelsen for tannleger og fysioterapeuter. 43s.
- 95/55 B. Otnes: Egenbetaling for hjemmetjenester i kommunene i 1994 og 1995. 38s.
- 95/56 A. Langørgen: Faktorer bak kommunale variasjoner i utgifter til sosialhjelp og barnevern. 17s.
- 95/57 R.H. Kitterød: Funksjonsnivå og hjelpebehov blant brukere og ikke-brukere av pleie- og omsorgstjenesten i kommunene. 92s.
- 95/58 T. Wiersdalen Karlsen: Energimarkedet fra 1973 og fram mot 2010. 15s.
- 95/59 J.A. Sigstad Lie og L. Solheim: Gruppering av brukere av pleie- og omsorgstjenesten ved bruk av GERIX-kortet. 20s.
- 96/1 E. Vassenden: Ny lærerstatistikk (0340): Revidert dokumentasjon. 28s.
- 96/3 I.M. Smestad: Valg under usikkerhet: En analyse av eksperimentdata basert på kvalitative valgbehandlingsmodeller. 58s.

Statistisk sentralbyrå

Oslo
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Telefon: 22 86 45 00
Telefaks: 22 86 49 73

Kongsvinger
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Telefon: 62 88 50 00
Telefaks. 62 88 50 30

ISSN 0806-3745

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway